

# Van sociaal pionier tot cultuursponsor

Kroniek Fonds voor Sociale Instellingen 1918-2008

stichting  
FSI

Fonds voor Sociale Instellingen

Van sociaal pionier tot cultuursponsor

Kroniek Fonds voor Sociale Instellingen 1918-2008



# **Van sociaal pionier tot cultuursponsor**

*Kroniek Fonds voor Sociale Instellingen 1918-2008*

door

Harry Strijkers

Uitgave:

Stichting Fonds voor Sociale Instellingen

Geleen

2009



## Voorwoord

Het bestuur van het FSI heeft gemeend het negentigjarig bestaan niet onopgemerkt voorbij te laten gaan. Het jubileum is gevierd met een indrukwekkende tentoonstelling en een reeks bijzondere concerten van 29 maart tot en met 27 april 2008 in de oude loonhal van de voormalige staatsmijn Maurits te Geleen.

Het Fonds leverde de afgelopen negentig jaar een grote bijdrage aan de bloei van het maatschappelijk leven in Zuid-Limburg, onder andere door het verlenen van subsidies aan verenigingen en instellingen ter bevordering van het sociaal-maatschappelijke klimaat in de regio. Het fonds heeft in deze regio in velerlei opzichten pioniersarbeid verricht op sociaal en cultureel vlak en op het gebied van welzijn.

De Stichting Fonds voor Sociale Instellingen, in de wandeling aangeduid als het "Fonds" heeft sedert 1918 een rijke traditie opgebouwd in het vinden en creëren van aangepaste werkgelegenheid. Men name na de mijnsluitingen in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw is deze taak met voortvarendheid ter hand genomen. Het FSI was ook met de oprichting van de Werkplaats Invalide Mijnwerkers in 1927 de grondlegger van de sociale werkvoorziening in Nederland.

De grootste kracht van het fonds is altijd de onafhankelijke status en de regionale focus bij de uitvoering en de besteding van de middelen geweest. Inmiddels heeft het FSI de richting bijgesteld en stimuleert nu sociale en culturele activiteiten in de meest brede zin. Zo krijgen DSM-medewerkers en -gepensioneerden via het FSI korting op onder andere theaterkaartjes en seizoenskaarten van voetbalclubs. Ook sponsort het fonds zangkooren, musea, toneelgezelschappen en diverse verenigingen in de regio.

In het kader van deze negentigjarige viering is ook het directiearchief van FSI geïnventariseerd en als vervolg hierop is ook de samenstelling van een kroniek ter hand genomen. Hierbij zijn van alle jaren de hoogtepunten verzameld en opgeschreven.

Voor U ligt nu deze kroniek van negentig jaar FSI. De auteur heeft geen historisch-kritische beschouwing geschreven, maar een kroniek, waarin chronologisch vele gedenkwaardige momenten de revue passeren. Zo'n kalender van belangrijke gebeurtenissen maakt de uitgave tot een wezenlijke bron voor nadere bestudering van de unieke geschiedenis van het FSI.

Wij wensen U daarbij veel leesplezier,

Jos L. Schneiders, voorzitter





### **Oprichters FSI**

*Naast de directeuren Bunge, Frowein en Van Iterson tekenden ook de drie voorzitters van de Arbeiderscommissies van de staatsmijnen de oprichtingsakte op 11 februari 1918. Over deze directeuren is genoeg bekend. Wie waren nu echter de arbeidersleden?*

*1. Johan Pieter Hensgens, mijnwerker en wonend te Spekholzerheide, voorzitter van de Arbeiderscommissie staatsmijn Wilhelmina. Hij verliet in de loop van 1918 de dienst van de Staatsmijnen.*

*Zo goed als zeker gaat het hier om Johan Pieter Hensgens, geboren te Kerkrade op 16 augustus 1887 en overleden te Sittard op 11 februari 1928.*

*2. Willem Quaedackers, mijnwerker en wonend te Hoebroek, was voorzitter van de Arbeiderscommissie staatsmijn Emma. Hij werd geboren te Hoebroek op 12 januari 1877 en overleed na ziekte op 15 juli 1934. Hij was bestuurslid van het FSI van 1918 tot 1925 en van 1927 tot aan zijn overlijden.*

*3. Gerard Joseph Senden, was mijnwerker en woonde te Schinveld. Hij was voorzitter van de Arbeiderscommissie staatsmijn Hendrik. Hoogstwaarschijnlijk gaat het om de op 13 september 1888 in Schinveld geboren Gerard Joseph Senden. Hij kwam in dienst bij de staatsmijn Emma op 11 december 1913 en werkte vanaf 16 november 1918 bij de staatsmijn Hendrik. Deze laatste datum correspondeert niet met de oprichtingsdatum. Mogelijk was hij toch al werkzaam bij de staatsmijn Hendrik en klopt zijn interne verhuisdatum naar de Hendrik niet. In de personeelsdossiers van de staatsmijnen is namelijk geen andere Senden te vinden met dezelfde voornamen. Ook in de geboorteregisters van de gemeente Schinveld is geen identieke Senden met dezelfde voornamen te vinden. Hij ging op 1 augustus 1945 met pensioen. Gerard - Joseph Senden bleef twee jaar bestuurslid van het FSI tot 1920.*



G.J. Senden

## Kroniek 1918-2008

### 1918

Op 11 februari 1918 passeerde voor notaris Wijnands te Heerlen, in tegenwoordigheid van de toenmalige directie van de Staatsmijnen bestaande uit de heren Frowein, Bunge en Van Itersen en de voorzitters van de arbeiderscommissies der Staatsmijnen Wilhelmina, Emma en Hendrik de heren J.P. Hensgens, W. Quaedackers en G.J. Senden, een notariële akte, waarbij de stichting "Fonds voor Sociale Instellingen" een feit werd.

Het bestuur FSI was samengesteld uit een door de directie van de Staatsmijnen benoemde voorzitter en acht, door de arbeiderscommissies der Staatsmijnen al of niet uit hun midden, gekozen leden.

Het doel van de stichting was de belangen van de werklieden der Staatsmijnen te bevorderen en het sociale en culturele leven van de arbeiders en hun gezinsleden te stimuleren.

De aanleiding tot de oprichting van het fonds was het feit dat de verschillende bij de Staatsmijnen door de arbeiderscommissies opgerichte instellingen in het belang van de werklieden geen rechtspersoonlijkheid hadden.

In feite was het een formele voortzetting van al langer bestaande activiteiten.

Met deze oprichting werden de sociale activiteiten van Staatsmijnen overgeheveld naar het fonds. De directie van de Staatsmijnen werkte zo mee om een adequate infrastructuur op te zetten waarbij zowel in de materiële als in de immateriële noden van de mijnwerkers werden voorzien. Het geld voor deze activiteiten kwam uit de zogenaamde "boetekas". Arbeiders die overtredingen begingen kregen ingevolgde het arbeidsreglement een boete opgelegd. De Staatsmijnen stortten een gelijk bedrag in deze kas. In het eerste verslagjaar wordt melding gemaakt van het feit, dat in de loonhal van de staatsmijn Hendrik drie toneelvoorstellingen voor arbeiders werden georganiseerd.

Het eerste secretariaat van het FSI was gehuisvest in het hoofdkantoor van de Staatsmijnen. Bureauchef

L.H. Viegen werd als secretaris aan het bestuur toegevoegd. Wegens zijn benoeming tot directeur van de Distributievereniging van de Mijnen werd hij ingaande 16 november 1918 tijdelijk vervangen door bureaubeampte J.H. Bovens.

Op het einde van de Eerste Wereldoorlog heerste er ook in Limburg een gebrek aan levensmiddelen en andere verbruiksartikelen. Dit feit bepaalde in de eerste jaren van zijn bestaan voornamelijk de activiteiten van het fonds, met name de exploitatie van drie coöperatieve winkels, drie gaarkeukens en het coöperatief inkopen van verbruiksartikelen.

In 1918 werd meer dan een miljoen gulden uitgegeven aan verbruiksartikelen. In dit jaar nam het fonds ook de melkverstrekking in de melkhuisjes op de bedrijven van de Staatsmijnen in haar pakket.

De fondswinkels hebben de prijzen van levensmiddelen, kleding en ander levensbehoeften in die tijd gunstig beïnvloed.

### 1919

Door de opheffing van de Distributievereniging kwam bureauchef L.H. Viegen op 1 juni 1919 weer terug bij het Fonds en werd weer belast met het secretariaat.

De toneelvereniging van de beampten van de staatsmijn Hendrik verzorgde op kosten van het fonds een gezellige avond in de loonhal van de staatsmijn Hendrik.

Op de staatsmijn Wilhelmina werden op 31 augustus 1919 voor ongeveer 1500 kinderen een kinderfeest gehouden. Dit ter gelegenheid van de verjaardag van koningin Wilhelmina.

Ook aan de op de staatsmijnen Wilhelmina, Emma en Hendrik bestaande muziekkorpsen werden subsidies verleend.

De exploitatie van het in Treebeek in aanbouw zijnde verenigingsgebouw werd aan het fonds opgedragen. Veel van de in 1918 ingeslagen goederen moesten in 1919 met verlies worden verkocht.

### 1920

Vanwege het teruglopend gebruik van de gaar-



## Oud-voorzitters



*Mr. dr. W.F.J. Frowein, voorzitter 1918-1942*



*J. Mous, voorzitter 1942-1943 en van 1944-1949*



*Dr. ir. D.P. Ross van Lennep, voorzitter 1943-1944*



*Mr. F.M.J. Jansen (Ansenk), voorzitter 1949-1966*



*Mr. S.J.H. Huyben, voorzitter 1966-1976*



*Ir. H.W. Schiffelers, voorzitter 1976-1982 en directeur 1982-1991*



*Ir. J.M.J. Janssen, voorzitter 1982-1986*



*Mr. E.J. Rongen, voorzitter 1986-1998*



*F.A.J.M. Pistorius RA, voorzitter 1998-2003 en van 2006-2007*

keukens werden deze inrichtingen in april en juli 1920 opgeheven.

De muziekkorpsen van de staatsmijnen Wilhelmina en Emma kregen van het fonds nieuwe uniformen. Het muziekkorps van de staatsmijn Hendrik was inmiddels opgeheven.

Van de opgerichte spaarbank werd weinig gebruik gemaakt.

De coöperatieve inkoop van verbruiksartikelen leverde in 1920 weer een verlies op, ditmaal een bedrag van 126.360,78 gulden.

In 1920 werden nog twee winkels geëxploiteerd en wel bij de staatsmijnen Emma en Hendrik.

## 1921

Met ingang van 1 juli 1921 werd A.M.C. Niederer als secretaris van het bestuur aangewezen. Dit als vervanger van L.H. Viegen, die op deze datum de Staatsmijnen verliet.

De coöperatieve winkels draaiden in 1921 allebei



*Mr. J.J. Fransen van de Putte, voorzitter 2003-2006*

met verlies met name door de opruiming van voorraden, die vanwege de prijsdaling moesten worden verkocht.

De spaarbank was in 1921 nog in gebruik. Het tegoed op 1 januari 1921 bedroeg 6.234,66 gulden terwijl in het verslagjaar 4.769,53 gulden werd ingelegd. Terugbetaald werd 8.121,63 gulden, zodat het tegoed op 31 december 1921 2.882,56 gulden was.

In het verenigingsgebouw in Treebeek werd in de loop van augustus 1921 een bioscoop geopend, geëxploiteerd door het fonds. Omdat de exploitatie niet aan de verwachtingen voldeed, werd deze bioscoop half december 1921 alweer gesloten.

## 1922

De overgebleven crisisartikelen die tijdens de oorlogsjaren (1914-1918) tegen hoge prijzen waren aangekocht konden slechts met groot verlies van de hand worden gedaan. Dit beïnvloedde in sterke mate de resultaten van de twee winkels.

Het saldo van de spaarbank op 31 december 1922 was nog slechts 510,97 gulden.

### 1923

Met ingang van 1 mei 1923 werd adjunct-bureauchef A. Heintges als secretaris van het bestuur aangewezen. Aan A.M.C. Niederer werd op bovengenoemde datum op zijn verzoek eervol ontslag verleend.

De twee winkels van het fonds leverden allebei een kleine winst op. In de loop van het jaar werd de spaarbank wegens de geringe deelname geliquideerd.

### 1924

Het fonds had in het verslagjaar winkels in koloniale waren en manufacurenwinkels. Door inkrimping van het aantal artikelen verminderde de afzet van de manufacurenwinkel.

In de loop van het jaar werd bij de staatsmijn Maurits in Geleen een melkhuis geopend.

In het stationsgebouw van de staatsmijn Emma werd een buffet ingericht, waar de met de trein reizende mijnwerkers, diverse verversingen konden kopen.

### 1925

In september 1925 werd te Rumpen een winkel geopend in groenten, vis en aanverwante artikelen. Ten behoeve hiervan werd een vrachtwagen aangekocht.

De kosten van de muziekkorpsen Wilhelmina en Emma werden voor het grootste gedeelte door de Staatsmijnen zelf gedragen.

De inventaris van de gaarkeuken werd voor zesduizend gulden overgedaan aan het Ondersteuningsfonds van de Staatsmijnen.

De werklieden konden dit jaar voor het eerst via het fonds een wintervoorraad aardappelen in slaan. Hiervan werd veel en lang gebruik gemaakt.

### 1926

Voor rekening van het fonds werd op de staatsmijn Wilhelmina een nieuw melkhuis gebouwd. In Rumpen kwam een magazijn met kelder voor opslag van aardappelen, groenten en granen.

### 1927

In september werd in het voormalig pompstation van Staatsmijn Hendrik een werkplaats geopend waar invalide mijnarbeiders onderricht ontvingen in het rietvlechten. Door de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd voor dit onderwijs zelfs een "wandelleraar" van de Rijksrietvlechtschool te Noordwolde beschikbaar gesteld.

In december werd te Rumpen met een timmerwerkplaats en in Terwinselen met een schoenreparatiewerkplaats voor invaliden begonnen. Eind december waren in de drie genoemde werkplaatsen 28 invaliden in opleiding.

### 1928

In december begon men met de verbouwing en uitbreiding van de groentenwinkel aan de Rumpenerstraat te Rumpen-Brunssum.

In de N.V. Nederlandsche Parasinefabrieken te Amstenrade, waar kunstdarmen werden gemaakt, werd door het fonds voor een bedrag van vijftienduizend gulden deelgenomen. Bij deze fabrieken waren eind december twintig meisjes werkzaam, allemaal dochters van werknemers van de Staatsmijnen.

Het fondsbestuur besloot om het beheer van de werkverschaffing over te dragen aan een afzonderlijke commissie, bestaande uit enkele beambten en werklieden. Dit betekende de formele oprichting van de Werkverschaffing aan invalide mijnarbeiders der Staatsmijnen, afgekort de W.I.M. Reeds in 1927 waren in Rumpen en Terwinselen speciale werkplaatsen voor invalide mijnwerkers opgericht. De naam WIM werd een begrip bij de bevolking, echter niet altijd in positieve zin. Met de oprichting van de WIM was het fonds de ontwikkelingen in overig Nederland ver vooruit. Pas in de jaren vijftig kreeg de overheid belangstelling voor deze vorm van werkgelegenheid.

In april werd nabij staatsmijn Maurits een schoenreparatiewerkplaats met zadelmakerij geopend.

Op 31 december 1928 waren bij de invalidenbedrijven en op de bovengrondse werken van de

## Rietatelier Brunssum



*Interieur rietatelier FSI te Brunssum in 1927*



*Een lading rieten vlechtwerk uit het atelier FSI aan de Rimburgerweg in Brunssum. Op de achtergrond het atelier dat was gevestigd in het oude pomphuis van de staatsmijn Hendrik.*



*Een aantal producten uit het rietatelier FSI*

Staatsmijnen 207 invalide mijnarbeiders werkzaam. Voorts werd een aanvang gemaakt met aan kinderen van werklieden der Staatsmijnen schooltuintjes in bewerking te geven. De onkosten werden door het Fonds betaald. Aan de kinderen werden eveneens potplanten ter beschikking gesteld, die zij thuis verzorgden. Van de opgekweekte planten werden zelfs tentoonstellingen gehouden.

### 1929

Ter bevordering van werkgelegenheid voor vrouwelijke gezinsleden van arbeiders der Staatsmijnen werd in 1929 te Lutterade een confectie-atelier gebouwd en ingericht. Eind december waren in dit atelier twintig meisjes werkzaam. Oorspronkelijk stond dit atelier onder leiding van de dames van "De Graal". Deze dames zorgden er ook voor dat de in het atelier werkzame meisjes in de benedenvertrekken van het gebouw, buiten de werkuren, huishoudonderwijs ontvingen.

De rietvlechterij werd ingaande 31 december opgeheven. Het bleek namelijk niet mogelijk deze bedrijvigheid rendabel te maken. Ook bleek dat voor de meeste invalide mijnwerkers het vak moeilijk aan te leren was. Zij waren gewend aan het grove werk en hadden niet de nodige vaardigheid voor het fijne rietvlechten.

In 1929 werden voor de kinderen van de arbeiders in de nabijheid van de staatsmijnen Wilhelmina en Emma 595 schooltuintjes ter beschikking gesteld. Eind december waren er 263 invalide mijnwerkers werkzaam bij de invalidenwerkplaatsen en de werkverschaffing op de bovengrondse werken van de Staatsmijnen.

### 1930

In februari werd in de huizengroep Langeberg te Rumpen een slagerij geopend. Bij de staatsmijn Maurits te Geleen werd een tweede melkhuis in gebruik genomen.

Door bemiddeling van woninginspectrices werd door het fonds voor het eerst op gemakkelijke betalingsvoorwaarden voor een bedrag van

23.569,32 gulden aan goederen verstrekt aan gezinnen die dringend behoefte aan kleding of meubelen. Deze gezinnen waren namelijk niet in staat deze tegen contante betaling te kopen.

Bij het confectie-atelier in Lutterade werkten gemiddeld veertig meisjes.

In de loop van het jaar werd de in 1927 opgerichte timmerwerkplaats opgeheven. Wat overbleef waren drie schoenmakerijen en een zadelmakerij.

Voor het geven van filmvoorstellingen op verschillende locaties in de mijnstreek werd een verplaatsbaar "bioscoop-apparaat" aangeschaft. Dit apparaat werd met bediening aan belangstellende verenigingen in de mijnstreek ter beschikking gesteld.

### 1931

Ook in dit verslagjaar werden weer leningen verstrekt om kleding en meubelen te kopen.

Het aantal schooltuintjes was in dit jaar uitgegroeid tot 924. Het verplaatsbare bioscoop-apparaat was een succes en werd veel aangevraagd door de verenigingen.

Evenals vorige jaren werd door het fonds tegen een laag entreegeld en met medewerking van de plaatselijke toneel- en muziekverenigingen verschillende toneelvoorstellingen en muziekuitvoeringen georganiseerd voor de arbeiders en hun gezinsleden.

Men begon met de productie van schoenen in de schoenfabriek te Treebeek, voorloper van de schoenfabriek Emma.

### 1932

Door de dalende prijzen en het verminderd inkomen van de mijnwerkersbevolking liep de omzet van de winkels terug. Buiten de drie schoenmakerijen met zadelmakerij was er in 1932 ook werkgelegenheid gecreëerd in klei- en zandgroeven en werd gestart met een werkplaats waar betonblokken werden vervaardigd voor de ondergrondse galerijen van de mijnen.

Bij het confectie-atelier in Lutterade waren gemiddeld veertig meisjes werkzaam.



*Kledingatelier WIM Terwinselen in 1936*

### 1933

De ongunstige toestand in het mijnbedrijf deed ook zijn invloed gelden op de omzet van de winkelbedrijven en melkhuizen, die in 1933 aanmerkelijk daalde.

Eind 1933 werden voorbereidingen getroffen om in Terwinselen een regenkledingatelier op te richten. Het doel was om mannelijke personen die ongeschikt waren voor de mijnindustrie en vrouwelijk krachten een geschikte werkgelegenheid te verschaffen.

### 1934

Bij het confectie-atelier in Lutterade werkten gemiddeld 120 meisjes.

In de woninggroepen Steenberg te Hoensbroek en



*Kledingatelier WIM Terwinselen in 1936*



*Kledingatelier WIM Terwinselen in 1936*

Schuttersveld te Rumpen werd een tweetal vakantiehuizen gesticht, waarin schoolgaande kinderen gedurende de zomervakantie overdag bezig werden gehouden.

De oprichting van het confectie-atelier Terwinselen betekende werkgelegenheid voor met name de mijnwerkersdochters.

De naam "Werkverschaffing aan Invalide Mijnwerkers der Staatsmijnen" werd veranderd in "Werkplaatsen voor Invalide Mijnwerkers". Eind 1934 waren 492 personen werkzaam bij de WIM.

### 1935

In Treebeek werd een speeltuin ingericht, waarvan de schoolkinderen uit de omgeving kosteloos gebruik konden maken. In de kosten van aanleg en



*Kledingatelier WIM Terwinselen in 1936*

onderhoud droeg het fonds een bedrag van 416,42 gulden bij.

Het aantal personen dat werkzaam was bij de WIM steeg van 492 naar 551.

## 1936

Door de vermindering van het aantal verzuimdiensten bij de Staatsmijnen steeg de omzet van van de winkelbedrijven en melkhuizen. De slagerij werd begin 1936 opgeheven.

Bij het confectie-atelier in Lutterade werkten gemiddeld 130 meisjes. In 1936 werd besloten om ingaande 1 januari 1937 aan de werknemers met kinderen vanaf het derde kind beneden veertien jaar kindertoeslag toe te kennen.

Naast de reeds bestaande speeltuin in Treebeek werd een speeltuin ingericht in Schuttersveld.

In dat jaar vond ook de opening van de houtzagerij te Treebeek plaats. Hier werd hout gezaagd voor het stutwerk ondergronds. Men gebruikte dennenhout vanwege het feit dat dit soort hout kraakte bij overbelasting.

Het aantal personen dat eind 1936 werkzaam was bij de WIM was 601. Voor deze categorie werd in 1936 een verlofregeling ingesteld.

## 1937

Ook in 1937 steeg door de afnemende verzuimdiensten en de verhoging van de lonen de omzet van de winkels en de melkhuizen.

Het confectie-atelier te Lutterade werd uitgebreid. Dat betekende dertig extra arbeidsplaatsen.

Ook het regenkledingatelier in Terwinselen breidde uit. De nieuwe behuizing in Terwinselen verving de houten gebouwen en was berekend op verdere uitbreiding.

Ter gelegenheid van het huwelijk van kroonprinses Juliana met prins Bernhard von Lippe-Biesterfeld en de verjaardag van koningin Wilhelmina werden voor de arbeiders en hun huisgenoten feesten georganiseerd, die deels door het fonds werden bekostigd.

Aan de kinderen die een schooltuintje hadden, werden potplanten ter beschikking gesteld. Deze

werden thuis verzorgd. Van de gekweekte planten werden in het verenigingsgebouw te Terwinselen en Treebeek tentoonstellingen georganiseerd.

Een nieuwe houtzagerij werd opgericht.

Het aantal personen in dienst van de WIM steeg zeer sterk van 601 op 1 januari 1938 tot 1100 eind van het jaar

## 1938

In 1938 werd in het voormalige gezellenhuis te Rumpen een klei-atelier met kleischool geopend voor de opleiding van jongens uit de mijnwerkersgezinnen. Op deze wijze trachtte men de klei-industrie, welke hier vroeger had gebloeid, tot nieuw leven te wekken.

Het nieuwe regenkledingatelier in Terwinselen werd op 30 november 1938 officieel in gebruik gesteld.

Voorts werd aan het Fonds de exploitatie toevertrouwd van een nieuw te bouwen volksbadhuis in Terwinselen. Eind 1938 was deze badinrichting nog in aanbouw. Een dergelijke instelling voorzag in een behoefte voor de bevolking uit de omgeving. Men kon er douche- en kuipbaden nemen.

Het aantal vakantiehuizen werd uitgebreid met twee huizen, een in de woninggroep Steenberg in Hoensbroek en een aan de Prins Hendriklaan te Rumpen. In totaal waren er nu vier vakantiehuizen ter beschikking.

Eind 1939 waren er in het confectie-atelier Lutterade en het regenkledingatelier Terwinselen in totaal 150 meisjes werkzaam.

Het aantal personen in dienst van de WIM steeg in de loop van het jaar van 1100 naar 1368.

## 1939

Het vakantiehuiswerk van het fonds breidde zich uit door de totstandkoming van een nieuw vakantiehuis in het nabij de staatsmijn Maurits gelegen Steinerbos. Hiermee was het aantal beschikbare vakantiehuizen gestegen tot vijf. Een speciale commissie was hiermee belast.

In het klei-atelier Brunssum genoten negen leerlingen hun opleiding.





*Oude schoenmakerij WIM*

Het nieuwe badhuis in Treebeek werd op 1 juni geopend en de exploitatie werd toevertrouwd aan het fonds. Het gemiddeld aantal douche- en kuipbaden bedroeg 416 per week.

Het confectie-atelier in Lutterade werd uitgebreid met een zaal, welke voor honderd naaisters plaats bood. Eind december had de WIM 1410 personen in dienst.

## 1940

De werkzaamheden van het fonds ondergingen de invloed van de tijdsomstandigheden en wel de bezetting van Nederland door de Duitse nationaal-socialisten vanaf 10 mei.

De voedselvoorziening en de levering van zeep aan de mijnwerkers waren een belangrijke taak van het



*Personeel nieuwe schoenfabriek WIM Treebeek*

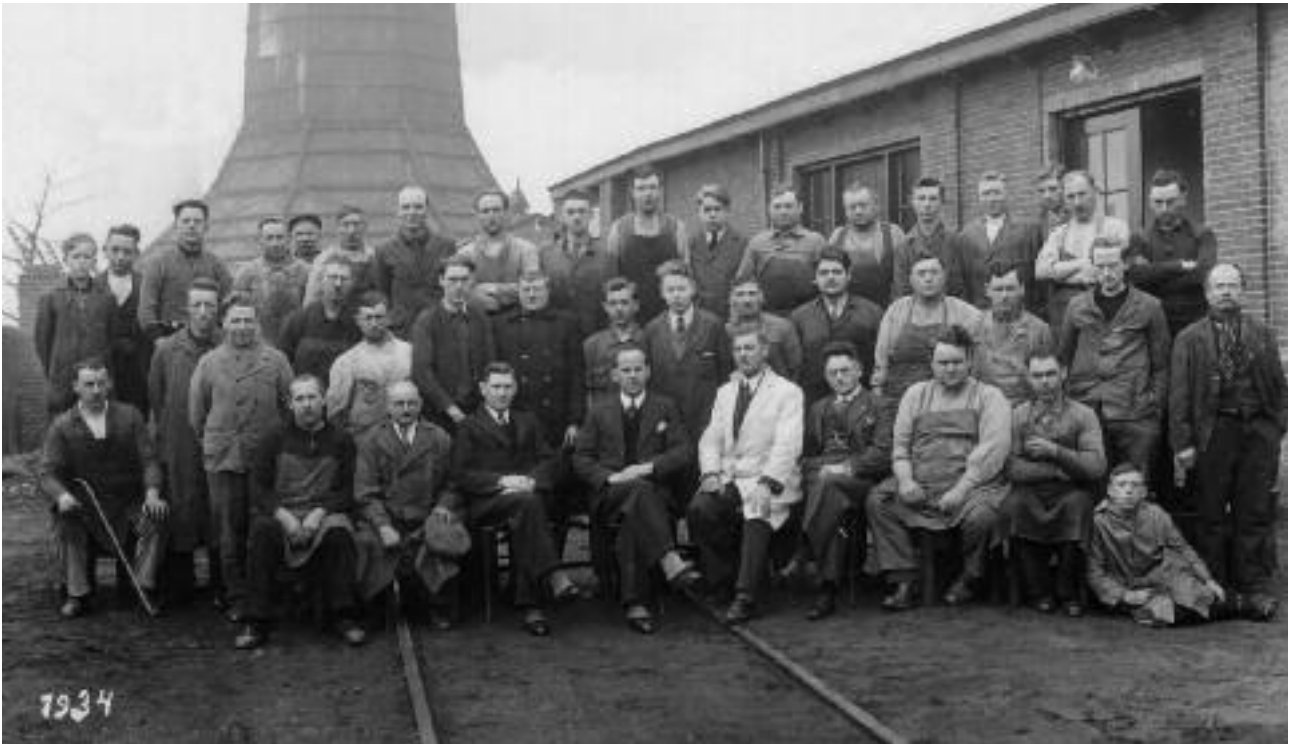


*Een schoenmaker aan het werk*

fonds. Door bemiddeling van het fonds konden hetzij rechtstreeks, hetzij via de mijnondernemingen, tal van goederen zoals vis, rookwaren, zeepartikelen, soda, sacharine, poot aardappelen en kunstmest zonder overlegging van distributiebescheiden aan het personeel worden verkocht. Ook werd, evenals vorige jaren, aan het gehuwd personeel gelegenheid



*Brandhout maken bij de WIM*



*Personeel schoenfabriek op de foto met in het midden bedrijfsleider van Eyseren (zittend vijfde van links) in 1934*



*Personeel betonfabriek met centraal in het midden zittend bedrijfsleider van Eyseren, Het is niet bekend wanneer en bij welke gelegenheid deze foto is gemaakt.*



*De houtzagerij van de WIM*

gegeven consumptieaardappelen voor de winteropslag te betrekken tegen gemakkelijke betalingsvoorwaarden.

In 1940 werd een aanvang gemaakt met de beplanting van een botanische tuin te Terwinselen. De tuin bood een grote verscheidenheid aan planten. Deze botanische tuin was te bezichtigen en werd door onder ander verenigingen en scholen druk bezocht. In het klei-atelier Brunssum waren zeven leerlingen in opleiding.

Nabij de staatsmijn Wilhelmina werden gedurende de zomervakantie van de scholen voor het eerst enige gebouwen met tuin beschikbaar gesteld voor het vakantiehuiswerk. Hierdoor breidde dit werk zich uit tot alle mijnzetels.

Door de productiebeperking liep het aantal meisjes



*De WIM-commissie op de gevoelige plaat bij het afscheid van bedrijfsleider Van Eyseren in 1939*



*Betonfabriek WIM*

bij het confectie-atelier Lutterade en het regenkleidingatelier Terwinselen met veertig terug.

Het terrein waarop de schoenfabriek stond, was nodig voor de uitbreiding van het mijnbedrijf. Besloten werd om een nieuwe fabriek te bouwen nabij de staatsmijn Emma. De nieuwe en moderne fabriek werd eind 1940 in gebruik genomen en vervaardigde in hoofdzaak mijnschoenen.

### 1941

Mr. dr. W.F.J. Frowein trad af als directeur-voorzitter van de Staatsmijnen en hierdoor ook als voorzitter van het fonds. In zijn plaats werd aangewezen plaatsvervangend voorzitter J. Mous. Mr. F.M.J. Janssen werd plaatsvervangend voorzitter.

Door de aanstelling van een technisch bedrijfsleider



*WIM-winkel Terwinselen 1939*

bij het klei-atelier Brunssum werd het mogelijk de productie van kunstvoorwerpen voor de handel uit te breiden.

In de nabijheid van van de cokesfabriek van de staatsmijn Emma in Hoensbroek werd een melkhuis in bedrijf gesteld. Het aantal door het fonds geëxploiteerde melkhuisen kwam hierdoor op zeven.

Eind december had de WIM 1710 personen in dienst.

## 1942

De oorlogsomstandigheden bleven haar invloed uitoefenen op de werkzaamheden van het fonds. De verkoop van pootaardappelen, kunstmest en vis werd uitgebreid. Ook zeep was een begeerd artikel. De mijnwerkers die 's zondags werkten, kregen extra artikelen, zoals jenever en sigaretten. Dit gebeurde allemaal via het fonds.

Ruim 3000 schoolgaande kinderen deden mee aan de door het fonds georganiseerde zomervakantiewerk. Schooltuintjes waren ook erg in en om dit te stimuleren kreeg men ook de medewerking van de schoolhoofden.

De voorlopige beplanting van de botanische tuin in Terwinselen was gereed. Hierna werd de collectie geleidelijk aan uitgebreid. Er werd ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om deze tuin te bezichtigen.

In het klei-atelier Brunssum werd, behalve kunstvoorwerpen, ook gebruiksaardewerk vervaardigd. Hierdoor was de aanstelling van enige voorlieden noodzakelijk. Het aantal leerlingen werd uitgebreid tot veertig.

In het volksbad te Treebeek steeg het aantal douche- en kuipbaden tot gemiddeld 643 per week. In 1941 was dat nog 575.

Het gebouw waarin de groenten en de aardappelen waren opgeslagen, werd met bijbehorende terrein van de Staatsmijnen overgenomen.

Op 5 oktober werd het gebouw van het confectie-atelier Lutterade met alle voorraden en inventaris door het bombardement van Geleen vernietigd. Het atelier werd tijdelijk overgeplaatst naar Sittard. Eind december had de WIM 1994 personen in dienst.

## 1943

De heer J. Mous werd door de bezettingsoverheid van zijn functie als adjunct-directeur van de Staatsmijnen ontheven. Dit betekende ook dat hij geen voorzitter meer kon zijn van het fonds. In zijn plaats werd benoemd ir. D.P. Ross van Lennep.

De verkoop van melk bedroeg ruim 10.000 liter per dag. De artikelen die de mijnwerkers kregen als zij ondergronds een extra zondagdienst maakten, waren goed voor een omzet van ruim 2.800.000 gulden per jaar.

Aan de jongemannen die verplicht werden in Duitsland te gaan werken, werden kosteloos houten koffers ter beschikking gesteld.

De botanische tuin in Terwinselen was nagenoeg gereed en werd druk bezocht, met name door verenigingen en scholen.

Een konijnenfokkerij werd opgericht, zodat de arbeiders desgewenst voorlichting in het fokken van konijnen konden krijgen. Ook werden jonge konijnen als fokmateriaal ter beschikking gesteld.

Nabij de staatsmijn Emma werd een werkplaats voor houtbewerking opgericht. Hier werden jongens tewerk gesteld die in het normale arbeidsproces niet aan bod kwamen.

Douchen en baden was in Treebeek nog steeds populair. Het aantal bezoeken steeg tot gemiddeld 759 per week.

Eind december had de WIM 1761 personen in dienst, een daling van 233 personen.

## 1944

Na de bevrijding van Zuid-Limburg in september hervatte J. Mous in oktober weer zijn taak als voorzitter van het fonds.

In de tweede helft van het jaar ondervond het fonds veel overlast van de terugtrekkende Duitse troepen. Deze legden beslag op de auto's van het fonds en op de goederen die niet op tijd in veiligheid waren gebracht.

Na de bevrijding brak ten aanzien van de voedselvoorziening een moeilijke tijd aan. Het gebrek aan vet en aardappelen was nijpend. Melk was voor de



*Marianne Hellwig-Blaauw, eerste artistiek leidster van het Klei-atelier Brunssum*



*De Heerlense kunstenaar en bouwkundig opzichter bij de Staatsmijnen Eugène Quantel nam in 1942 acht maanden de artistieke leiding van het Klei-atelier Brunssum over*



*Interieur van het theehuis Steinerbos in 1940*



*Opslagplaats betonfabriek WIM*

kinderen en zieken niet voldoende aanwezig. Ook in de melkhuizen was de aanvoer van melk onregelmatig. Door de hulp van de geallieerde legerleiding konden aan de mijnwerkers extra rantsoenen vis, vlees, bonen en biscuit worden uitgereikt. Vooral de vervoersmoeilijkheden waren belemmerend voor de aanvoer van de benodigde grondstoffen voor de bedrijven en winkels van het fonds.

Het vakantiehuiswerk en de bewerking van de schooltuinen waren risicovolle bezigheden door het gevaar van bombardementen, omdat de rest van Nederland nog niet was bevrijd.

Nabij Nuth werd een tuinbouwbedrijf opgericht. De producten hiervan werden aan de mijnkeukens geleverd.

Het aantal personen in dienst van de WIM daalde van 1761 op 1 januari tot 1684 op 31 december.

## 1945

De voortdurende oorlogstoestand in Noord- en

Midden-Limburg en de nasleep hiervan drukten hun stempel op de werkzaamheden van het fonds. Er was aan alles gebrek. Het eerste halfjaar kon er geen melk aan de melkhuizen worden geleverd.

Op 1 september 1945 werd de broodvoorziening aan de mijnwerkers (boterhammenverstrekking) aan het fonds toevertrouwd. Dit gebeurde eerst door het Militair Gezag. De verbetering van de kwaliteit van het brood en de afwisseling van het beleg veroorzaakte een stijging van de omzet.

Het regenkledingatelier in Terwinselen en het tijdelijk in Sittard gevestigde confectie-atelier hadden veel moeite om aan stoffen en fournituren te komen.

Bij het klei-atelier in Brunssum moest op last van het Rijksbureau de helft van de productie uit huishoudelijk aardewerk bestaan.

Op het Stikstofbindingsbedrijf (SBB) van de Staatsmijnen in Geleen ging men over tot de stichting van een tijdelijke postduivenfokkerij, teneinde de talrijke postduivenliefhebbers onder de mijnwerkers in de



*Controle van de geleverde bonen in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in Geleen in 1945*



*Het nawegen van de geleverde goederen in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in Geleen in 1945*



*De aardappelschilmachine in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in 1945*

gelegenheid te stellen jonge duiven tegen matige prijzen te betrekken. Duiven houden was tijdens de oorlog namelijk verboden en na de oorlog waren de hokken leeg.

Ter gelegenheid van de viering van de bevrijding van Nederland en van de verjaardag van koningin Wilhelmina werden feesten georganiseerd. De kosten werden grotendeels door het fonds gedragen. Ten aanzien van de WIM-werkplaatsen werd een andere koers ingeslagen. Men ging terug tot de oorspronkelijke doelstelling, namelijk het verschaffen van werk aan invalide mijnwerkers en aan kinderen van het personeel van de Staatsmijnen, die niet geschikt waren voor het ondergrondse mijnbedrijf. Als gevolg hiervan beperkte de WIM zich tot de



*De opslagplaats van de aardappelen bij de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits Geleen in 1945*



*Het ontpitten van de aardappelen in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in 1945*

exploitatie van de schoenfabriek, de schoenreparatiewerkplaatsen met winkels, de klei- en grindgroeven, de tegelfabriek, de storten, de houtzagerijn, de speelgoedwerkplaats en het in dit jaar opgerichte, tuinbouwbedrijf in Brunssum.

In 1945 vond de officiële opening plaats van de Botanische Tuin te Terwinselen.

Vanaf dit jaar subsidieerde het fonds tot 1964 de verschillende Oranje Comité's van de verschillende rayons bij de Staatsmijnen.

Het aantal personen in dienst van de WIM daalde van 1684 op 1 januari tot 1649 op 31 december.

## 1946

Het probleem van de huisvesting en van de verzorging



*Het snijden van het vlees in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in Geleen in 1945*



*Het schoonmaken van de groenten in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in Geleen in 1945*

vanuit andere streken geworven arbeiders, vroeg bijzondere aandacht. In 1946 werden deze werkzaamheden aan het Fonds opgedragen tengevolge van de actie voor de werving van ondergrondse mijnwerkers. De exploitatie van de gezellenhuizen werd aan het Fonds opgedragen. Het eerste gezellenhuis was Ravensbosch-Valkenburg, dat eerder door de vereniging "Het Goed Kosthuis" was verzorgd. In de loop van het jaar werd door het fonds aan de Oude Markt 1 te Sittard een nieuw gezellenhuis ingericht en geopend. Het beheer van deze gezellenhuizen werd toevertrouwd aan een commissie, ingesteld door de Beheerder van de Nederlandse Steenkolenmijnen. Teneinde ongeoorloofde prijsopdrijving tegen te gaan, werd een afdeling prijzencontrole ingesteld,



*Het eten werd bereid in grote ketels in de centrale keuken bij de cokesfabriek Maurits in Geleen in 1945*





*Een partij schoenen van de Stichting Mijnwerkersvoorziening in een loods van de Staatsmijnen*



*Een tentoonstelling van Angorakonijnen, georganiseerd door de Commissie tot Beheer van de Konijnenfokkerij van het fonds in café Schiffers in 1946. Links secretaris Heintges met rechts naast hem drs. A.C.J. Rottier, de latere president-directeur van de Staatsmijnen*



*De duivencommissie van het fonds op 12 april 1946 gefotografeerd door Karel van Straaten.  
Men ziet v.l.n.r.: drs. A.C.J. Rottier, N.J. Vaessen, A. Heintges en Willems*



*Een duivenmelker met een van zijn topduiven*



*Een duivenhok van het fonds in 1947*



*Een apart duivenhok van het Beambtenfonds in 1947*



*Een grimeurcursus van het fonds in 1947 georganiseerd in de oude schouwburg te Heerlen met H. Michels (l) als leraar*

waar het personeel in voorkomende gevallen klachten kon indienen.

Melk was een schaars goed. In de kantines was alleen bouillon en limonade verkrijgbaar.

De broodvoorziening aan de ondergronders werd nog altijd voortgezet. Per werkdag werden er gemiddeld 20.870 boterhammen afgeleverd.

Er was een grote vraag naar textielgoederen. Niet verwonderlijk dat in Lindenheuvel een nieuw confectie-atelier werd opgericht in de plaats van het verwoeste atelier in Lutterade.

Op 23 augustus vond de eerste steenlegging plaats van de nieuwbouw van het confectie-atelier.

In het klei-atelier Brunssum kwam een aanzienlijke uitbreiding van de ovencapaciteit, waardoor ook de productie kon worden verhoogd. Om de kwaliteit van het aardewerk te bewaken werd een artistiek leider aangesteld.

Het tuinbouwbedrijf Kathagen werd eind 1946 samengevoegd met dat van Brunssum en bij de WIM ondergebracht. Dat betekende de start van het Hoveniersbedrijf te Geleen en Heerlen.

Het aantal personen in dienst van de WIM daalde van 1649 op 1 januari tot 1105 op 31 december.



*A. Heintges, secretaris 1923-1951*



*Drs. R.C.M. Dekkers, directeur 1951-1954*



*De eerste steenlegging van het gebouw van het confectieatelier "Lutterade" in Lindenheuvel in 1946 door mej. Lisa Reinen en mej. Trudi Jessen, onder de toezichtende blikken van de vele aanwezigen*



*Het nieuwe gebouw van confectieatelier "Lutterade" in Lindenheuvel in 1948*



*Het nieuwe gebouw van confectieatelier "Lutterade" in Lindenheuvel in 1948*



*Secretaris Heintges aan het woord tijdens de officiële opening van het confectieatelier "Lutterade" te Lindenheuvel in 1948*



*Directeur Beyer van het confectieatelier nam ook het woord tijdens de officiële opening van het confectieatelier "Lutterade" te Lindenheuvel in 1948*

## Botanische tuin



*Botanische tuin Terwinselen*



*Botanische tuin Terwinselen 1946*



*Bezoek in de Botanische tuin Terwinselen*



*Botanische tuin Terwinselen*



*Mej. Hoekstra, voedingsadviseuse van het fonds, met een zelfgebakken banketstaaf in 1947*

## 1947

Evenals vorige jaren werden onder auspiciën van het Fonds meermalen uitvoeringen voor ontwikkeling, ontspanning en muziek gegeven, welke door de mijnwerkers en hun gezinsleden tegen gereduceerde prijs konden worden bijgewoond.

Verder subsidieerde het fonds jaar en dag particuliere verenigingen en instellingen welke in het belang der mijnwerkersgezinnen werkzaam waren op het terrein van huishoudelijke hulp, ontwikkeling, muziek, toneel, kinderspelen en andere activiteiten. De verkoop van melk in de melkhuizen was nog niet mogelijk. Limonade, bouillon en fruit moesten dit gemis compenseren.

Op het SBB en het Centraal Laboratorium werden nieuwe kantines voor het personeel ingericht en

geëxploiteerd door het fonds. Op het eind van het jaar exploiteerde het fonds zes gezellenhuizen, waarin 1584 mijnwerkers waren gehuisvest.

De afzet van sieraardewerk stagneerde. Reden waarom het klei-atelier Brunssum zich meer toeleegde op de vervaardiging van huishoudelijke gebruiksvoorwerpen. Op initiatief van het fonds werd een cursus gegeven in spreken, grimeren en toneelspelen. Hieraan kon door leden van de plaatselijke toneelverenigingen kosteloos worden deelgenomen. Steun werd verleend aan de oprichting van een Mater Amabilischool te Terwinselen. Een veertigtal meisjes van het regenkledingatelier kon tegen een kleine vergoeding deze school volgen. Onderhandelingen werden gevoerd met Dunlop Clothing and Weatherproofs Ltd. te Londen om in samenwerking met deze firma een nieuw bedrijf op te richten, voorlopig alleen voor de vervaardiging van regenkleding in het atelier in Terwinselen.

Op 31 december waren 1095 personen in dienst van de WIM.

## 1948

Op 20 januari werd het nieuwe gebouw van het confectie-atelier "Lutterade" te Lindenheuvel-Geleen officieel in gebruik genomen.

Er werd een begin gemaakt met de verbouwing van de voormalige keuken van de staatsmijn Maurits tot een wasserij voor bedrijfskleding van het arbeiderspersoneel, de zogenaamde pungelwasserij.

In 1948 werden door het fonds de volgende activiteiten geëxploiteerd of beheerd:

- Confectie-atelier "Lutterade"
- Regenkledingatelier "Terwinselen" met zijn filiaalbedrijf "Confectie - atelier Amstenrade"
- Klei-atelier "Brunssum" (KAB)
- Twee kruidenierswinkels annex verkoop van schoenen en kleding
- Een groenten- en fruitwinkel
- Zeven melkhuizen op diverse mijnzetels
- Drie kantines, namelijk op het Centraal Bureau, het SBB en het Centraal Laboratorium
- Botanische tuin



## Winkels



*Coöperatieve winkel Treebeek in 1947*



*Coöperatieve winkel Bodemplein Brunssum in 1952*

## Klei-atelier Brunssum



*Lambert Smeets beschildert met de hand een sierbord*



*André Langenhoff bezig aan de draaitafel in 1947*



*Pater R. Rats O.F.M. bezig met het boetseren van een kruiswegstatie. Hij en andere kunstenaars werden de gelegenheid geboden eigen opdrachten in het klei-atelier uit te voeren*



*Producten uit het atelier*



*Producten uit het atelier*



*Laatste bestuursvergadering FSI onder voorzitterschap van J. Mous in 1949. Zittend zien we mr. F.M.J. Jansen, onbekend, J. Mous en A. Heintges. De namen van overige bestuursleden op de foto zijn niet bekend*



*Laatste bestuursvergadering FSI onder voorzitterschap van J. Mous in 1949, op de foto derde van links*



*In 1948/1949 werd bij de staatsmijn Maurits een nieuwe pungelwasserij gebouwd, geëxploiteerd door het fonds*

- Konijnenfokkerij
- Duivenfokkerij
- Volksbadhuis
- Broodvoorziening voor mijnwerkers
- Zeven gezellenhuizen
- Twee hertenkampen
- Verder vakantiehuisen, school- en speeltuinen

Het dertigjarig bestaan van het fonds werd herdacht tijdens de 86e bestuursvergadering op 8 april 1948, waarbij voorzitter J. Mous een speech hield. Hij verdeelde de bemoeienissen van het fonds in vier categorieën en wel de materiële voorzieningen, de verruiming van de werkgelegenheid, het bevorderen



*Medewerker Ramakers aan het werk in de pungelwasserij*



*De officiële opening van de pungelwasserij op 2 mei 1949. In het midden mr. F.M.J. Jansen en rechts mej. v.d. Waart, cheffin pungelwasserij. Links bedrijfsleider Bloemen*

van de algemene belangen op het gebied van ontspanning, ontwikkeling, opvoeding en hygiëne en het verlenen van geldelijke steun aan verenigingen en comités. De heren Dolmans en Heintges werden bij die gelegenheid gehuldigd vanwege hun 25 jaar onafgebroken bestuurslidmaatschap van het fonds. Oprichting van Chas Macintosh door samenwerking



*Meijuffrouw Hendriks uit Urmond bezig in de pungelwasserij*



*Oud speelgoedfabriekje in 1949 nabij staatsmijn Emma, later gebruikt als WIM-winkel*



*Het vervoer van de winteraardappelen. De foto is gemaakt op 3 december 1950*



*Aanvoer van winteraardappelen, verzorgd door het fonds*



*De broodvoorziening aan de mijnwerkers werd door het fonds geregeld. Deze foto uit 1948 geeft een aardig beeld van de werkzaamheden*

van de afdeling Confectie van het fonds met Dunlop Rubber Co. Ltd. uit Londen. Ingaande 1 mei werd het regenkledingatelier Terwinselen in de nieuwe naamloze vennootschap ingebracht.

De statuten van het fonds werden gewijzigd. Voortaan werden de bestuursleden gekozen door de arbeidersvertegenwoordigers van de Ringen.

Uitbreiding van de ovencapaciteit van het klei-atelier Brunssum door het plaatsen van drie elektrische ovens met een gezamenlijke inhoud van 1,8 kubieke meter. Overname van de exploitatie van zweminrichting Ehrenstein, eigendom van de gemeente Kerkrade en officieel geopend op 20 juni 1948.

Hervatting van de melkverkoop in de melkhuizen. Ook de verkoop van schoenen in de coöperatieve winkel van de staatsmijn Emma kon weer ter hand worden genomen.

Op het Centraal Laboratorium werden bezoekers van de kantine in de gelegenheid gesteld om ter plaatse bereide, eenvoudige, lunches te gebruiken. Voor de aanschaf van nieuwe uniformen en instrumenten van de muziekkorpsen van de Staatsmijnen werd een bedrag van 75.000 gulden ter beschikking gesteld.

In 1948 ontving het fonds een bedrag van 146.898 gulden aan geleden oorlogsschade.

Voorzitter J. Mous werd op 21 december officieel uitgeluid.

Op 31 december waren 1075 personen in dienst van de WIM.

## 1949

Voorzitter J. Mous wordt opgevolgd door mr. F.M.J. Jansen (die later zijn naam veranderde in Ansenk). Oprichting van de pungelwasserij te Geleen, die op 2 mei officieel werd geopend in aanwezigheid van directeur Jansen, bedrijfsleider Bloemen en cheffin mej. v.d. Waart.

Vanwege het ruimere aanbod aan levensmiddelen werd de boterhammenverstrekking ingaande 1 april opgeheven. Ook de verstrekking van rookartikelen en zeep aan het personeel werd gestaakt. Met het verdwijnen van de beperkende distributievoor-

schriften werd ingaande 1 oktober ook de konijnenfokkerij opgeheven.

De coöperatieve winkel bij de staatsmijn Emma werd verbouwd en van een moderne inventaris voorzien.

De afzet van speelgoedauto's stagneerde en dat betekende het staken van de productie.

Oud-voorzitter van het fonds, J. Mous, werd beschermheer van de Botanische Tuin Terwinselen. Wegens gebrek aan kantooruimte zag men zich genoodzaakt het secretariaat elders te huisvesten. Voorlopig gebeurde dat in enkele gehuurde schoollokalen aan de Stationsstraat 60 in Heerlen. Op 31 december waren 1209 personen in dienst van de WIM.

## 1950

Ingaande 1 januari 1950 werd het Confectie-atelier "Lutterade" te Lindenheuvel-Geleen ingebracht in de NV Confectie-ateliers "Chas Macintosh". FSI had 70% van de aandelen in bezit.

De overdracht van het klei-atelier Brunssum ingaande 1 juli aan Nikema NV had als gevolg opheffing van de Commissie tot Beheer van het Klei-atelier Brunssum.

In november vond de opening plaats van de vernieuwde levensmiddelenafdeling van de coöperatieve winkel staatsmijn Hendrik te Rumpen. Ook de textielafdeling kreeg een face-lift.

Het melkhuis op de cokesfabriek Maurits kreeg een nieuwe huisvesting. Ook de inrichting en inventaris werden verbeterd.

Op 4 september werd begonnen met de bouw van een badhuis in Terwinselen. Hieraan verleenden de staatsmijnen en de gemeente Kerkrade hun medewerking.

In dezelfde periode werd een nieuwe winkel nabij de staatsmijn Maurits geopend.

De exploitatie van de kleigroeve te Brunssum werd overgedragen aan de steenfabriek van de Staatsmijnen.

Een begin werd gemaakt met de bouw van een nieuwe houtzagerij nabij de staatsmijn Emma.



*De ijzerwerkplaats van de WIM in 1949 nabij de staatsmijn Maurits*



*Zuinigheid was troef in de jaren veertig van de vorige eeuw. Kapotte koffieblikken werden in 1949 gerepareerd in de ijzerwerkplaats van de WIM*



*De smidse van de ijzerwerkplaats WIM nabij staatsmijn Maurits*





*Schoenreparatie-inrichting en winkel bij de staatsmijn Maurits in 1949*

Dank zij de medewerking van het R.K. Kerkbestuur te Terwindselen kon de Botanische Tuin worden uitgebreid. Besloten werd verder in deze tuin een ontvangstpaviljoen te bouwen.

Het fonds organiseerde cursussen in kantklossen en bijenteelt.

In het verslagjaar werd een bedrag van 64.000 gulden aan subsidies uitgekeerd aan met name de gezinszorg, buurt, club- en kinderhuizen, muziek- en zangverenigingen, bibliotheken, de Sint Nicolaas- en Kerstvieringen en de Mater Amabilisscholen. Het fonds nam deel aan de oprichting van de NV Nederlandse Naalden- en Instrumentenfabriek te Heerlen.

## 1951

Secretaris A. Heintges ging na 28 jaren met pensioen. Hij wordt opgevolgd door drs. R.C.M. Dekkers.



*Schoenreparatie-inrichting en winkel WIM bij staatsmijn Maurits*

De fondswinkel in Brunssum werd opnieuw ingericht. In maart kwam de nieuwe houtzagerij bij de staatsmijn Emma in bedrijf.

Op 17 april overleed ir. G.C.J. van Tilborg, voorzitter van de WIM. Ir. J.P.A. Dresen werd zijn opvolger.



*Een schoenmaker aan het werk in de schoenfabriek Emma*

## Steinerbos



1



2



3

1. Een geleid bezoek van kinderen aan Steinerbos in 1947

2. Het openluchttheater van Steinerbos, ontworpen door Eugène Quanjel

3. Kinderplezier in een draaimolen van Steinerbos in 1953

4. Nog een andere opname van het openluchttheater van Steinerbos

5. Een rustieke brug en zwanen in het Steinerbos, anno 1957



4



5

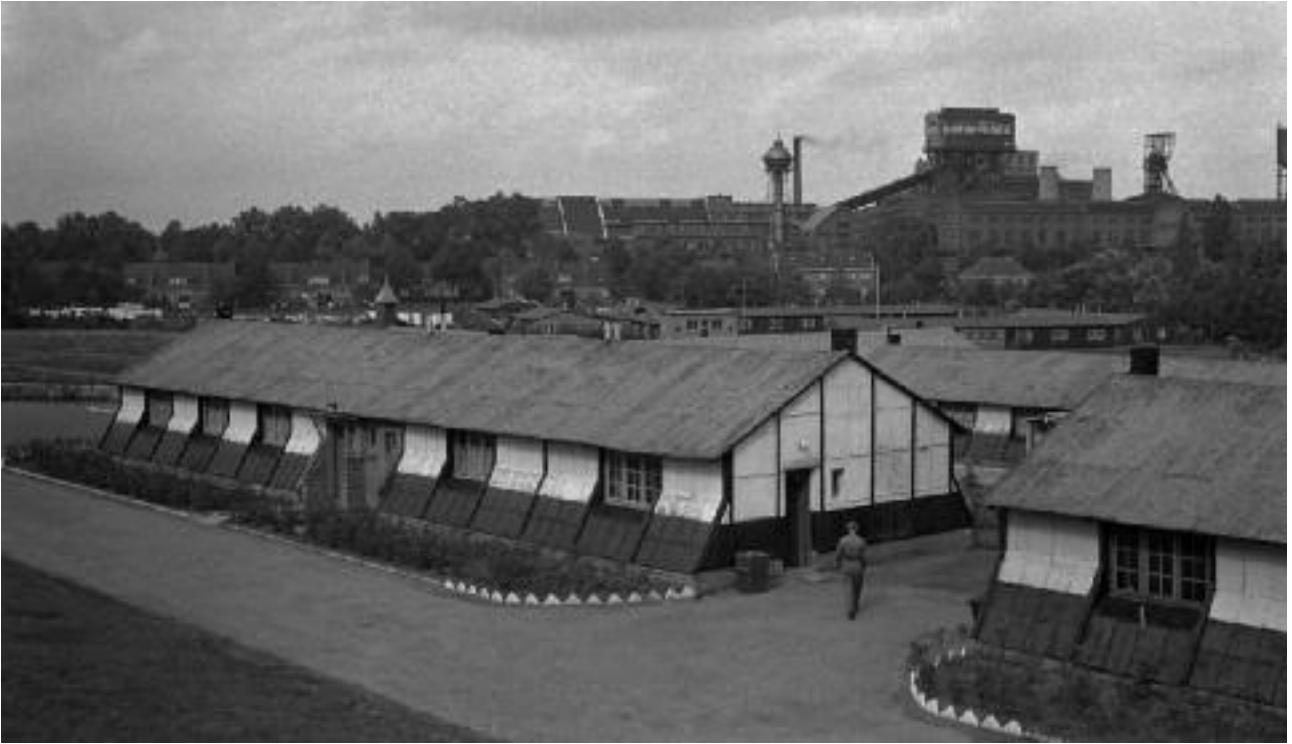
## Gezellenhuizen



*Recreatiezaal gezellenhuis Egge Brunssum*



*Gezellenhuis Egge Brunssum*



*Gezellenhuis staatsmijn Hendrik in 1950*



*Een kamer in het gezellenhuis Brunssum in 1953*



*De kantine van het gezellenhuis Brunssum in 1950*



*De kantine van het gezellenhuis Leyenbroek-Sittard*



*De eetzaal van het gezellenhuis Sittard aan de Oude Markt*



*De fraaie recreatiezaal van het gezellenhuis Sittard aan de Oude Markt*



*Er werd ook gesport in het gezellenhuis Sittard aan de Oude Markt*



*Een slaapkamer met stapelbedden in het gezellenhuis Sittard aan de Oude Markt*



*Het resultaat van het schooltuinwerk dat door het fonds werd georganiseerd: een tentoonstelling in 1948*

## 1952

Grootse viering van het gouden jubileum van de Staatsmijnen. Praalwagens van het fonds en de WIM liepen mee in de jubileumoptochten in Heerlen en Hoensbroek.

Aan de officiële viering van het 25-jarig bestaan van de WIM werd, gezien de grootse viering van het vijftig jaar bestaan van de Staatsmijnen nauwelijks aandacht besteed.

De "Gemeenschappelijk Sociale Werkvoorzieningsregeling" kwam tot stand.

Besprekingen werden gevoerd om te komen tot een fusie van de Tricotage Ateliers Treebeek met Tricotagefabriek "Modern" te Sittard.

## 1953

Ingaande 1 januari werd de fusie tussen de Confectie-ateliers Chas Macintosh NV en Beijers Confectie-ateliers te Stein van kracht.

Op 10 februari werd tijdens een speciale vergadering het 25-jarig bestaan van de WIM herdacht. De personeelsleden van de WIM ontvangen de jubileumgave van de Staatsmijnen.

De commissie Belderok bracht een rapport uit waarbij werd voorgesteld de directe bemoeienissen van het fonds met het culturele en ontspanningsleven te staken. Dit overeenkomstig het beginsel dat het fonds zich niet zonder noodzaak moest begeven op terreinen die eerder passen in de gemeenschap zelf. In de doelstellingen kwam ook tot uitdrukking dat voortaan het personeel en de gezinsleden tot het werkterrein van het fonds behoorden.

De Nederlandse Naalden- en Instrumentenfabriek NV was in het verslagjaar in liquidatie.

De Verenigde Tricotagefabrieken "Modern en Treebeek", een fusie van Tricotage Ateliers Treebeek met Tricotagefabriek "Modern" te Sittard was een feit.



*Interieur fondswinkel Treebeek in 1950*

## 1954

Na drie jaar vertrok Dekkers als secretaris. Een korte periode fungeerde G.J.H. Belderok als secretaris. In het hetzelfde jaar wordt L.J.J. Watervoort de nieuwe secretaris van het fonds. Hij werd ook de eerste directeur-secretaris.

In samenwerking met de Staatsmijnen werden voor-



*Klanten in de fondswinkel Treebeek in 1951*

bereidingen getroffen voor de bouw van een nieuw melkhuis op de staatsmijnen Emma en Hendrik.

Ook werden kantines opgericht op de staatsmijn Wilhelmina en de cokesfabriek Emma. In 1954 waren op bijna alle bedrijven van de Staatsmijnen kantines in beheer van het fonds. Eind 1954 waren er dat elf.



*L.J.J. Watervoort, secretaris-directeur 1954-1961*



*Heropening fondswinkel Treebeek in 1951*



*Interieur fondswinkel Treebeek na de heropening in 1951*





*Kleigroeve WIM nabij de staatsmijn Hendrik*

## 1955

Tot 1955 was het Fonds gehuisvest in een voormalig schoolgebouw aan de Heerlense Stationsstraat 60. In 1955 werd de villa Coriovallum op de hoek van de Valkenburgerweg te Heerlen in gebruik genomen als kantoorruimte. Hier bleef men tot 1971.

Bij statutenwijziging werd de WIM geheel in de organisatie van het fonds opgenomen. Dit omdat de doelstellingen van het fonds en de WIM nagenoeg



*Schafstok en kantoor klei- en zandgroeve WIM*



*Kleigroeve WIM in 1949*

hetzelfde waren. De naam van het fonds veranderde in Fonds voor Sociale Instellingen ten behoeve van het personeel van de Staatsmijnen in Limburg. Dat betekende dat ook het beambtenpersoneel in de werkingssfeer van het fonds werd betrokken. In het bestuur kwam ook een afgevaardigde namens de beambten. Een en ander werd ingaande 30 november van kracht.



*Man aan het werk in de kleigroeve*



*Het gebouw van het confectie-atelier Terwinselen in 1951*

Twee levensmiddelenwinkels van het fonds gingen over in particuliere handen, terwijl de groentewinkel werd opgeheven.

Vijf nieuwe kantines werden opengesteld en kwamen in beheer van het fonds. Op de nieuwe staatsmijn Beatrix werd een melkhuis annex kantine in gebruik genomen.

Het school- en speeltuinwerk dat tot nu toe was verzorgd door het fonds werd overgedragen aan externe comités.

Onder auspiciën van de Zuid-Limburgse Tuinbouwvereniging werd een vijftiental praktische lessen in cursusverband gegeven.

In december werd het gezellenhuis Lilbosch te Pey-Echt in gebruik genomen en beheerd door het fonds.



*Regenkledingatelier Terwinselen 1951*



*Regenkledingatelier Terwinselen 1951*

Hiermee was het aantal door het fonds beheerde gezellenhuizen gestegen tot vier.

In 1955 kwam en einde aan een langlopend geschil met de belastingdienst. Ingevolge een uitspraak van de Hoge Raad moest het fonds vennootschapsbelasting gaan betalen met terugwerkende kracht. De opgebouwde reserves werden hiervoor aangewend.

## 1956

In 1956 werd officieel afscheid genomen van de WIM-commissie.

Eveneens in 1956 werden drie commissies in het leven geroepen en wel een commissie voor sociale en personeelszaken, een commissie voor commerciële



*Regenkledingatelier Terwinselen 1951*



*Confectie-atelier "Lutterade" in Lindenheuvel-Geleen in 1951*

en technische zaken en een commissie voor economische en administratieve zaken.

De kantoren van het secretariaat werden verplaatst naar Huize Coriovallum aan de Valkenburgerweg 1 te Heerlen.

In Leyenbroek-Sittard werd een nieuwe gezellenhuis ingericht en beheerd.

De capaciteit van de houtzagerij werd uitgebreid.

Ingaande 1 mei werd een spaarregeling voor personeelsleden boven 25 jaar in het leven geroepen. Aan het gespaarde bedrag werd door het fonds een premie van 20 procent toegevoegd. Ingaande 1 oktober werden alle jeugdige personeelsleden in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan een spaarregeling.

Eind 1956 waren er bij het fonds 817 personen werkzaam, waarvan 150 vrouwen en 667 mannen.

## 1957

Er werd een begin gemaakt met de bouw van een nieuwe wasserij voor bedrijfskleding nabij de staatsmijn Maurits. Deze modern geoutilleerde wasserij kreeg een dubbele capaciteit ten opzichte van de bestaande wasserij.

Het aantal door het fonds beheerde kantines steeg van 22 naar 28. Het exploitatieresultaat hiervan bleef echter negatief.

Het aantal gezellenhuizen dat door het fonds voor



*Productie in het confectie-atelier "Lutterade" Lindenheuvel-Geleen in 1951*

rekening van de Staatsmijnen werd geëxploiteerd bleef op vijf gehandhaafd.

Er bestonden plannen om de schoenfabriek uit te breiden.

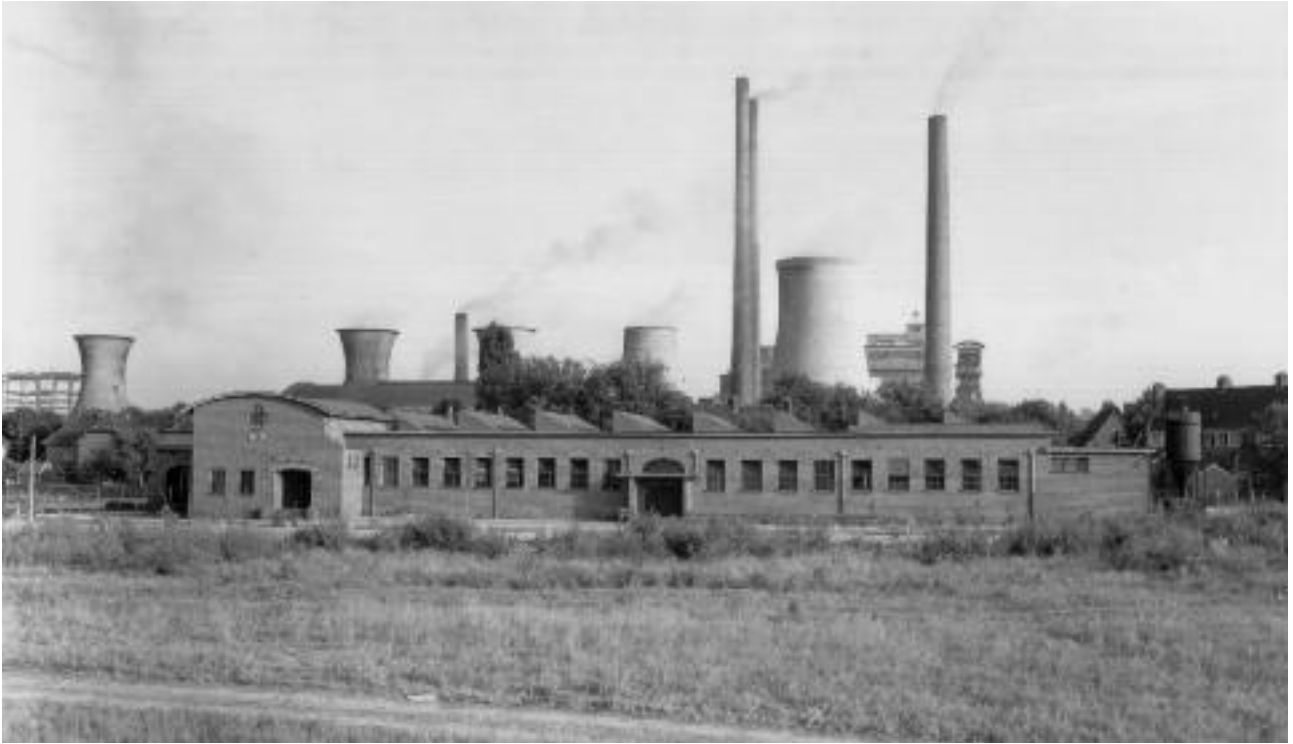
Ook werden voorbereidingen getroffen om te komen tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Met name kwam er een indeling in loongroepen op basis van functieclassificatie en er werd gewerkt aan een nieuwe pensioenregeling.

Het instituut van vertrouwensmannen kwam in 1957 van de grond. Men was ook bezig met de oprichting van een personeelsraad.



*Productie in het confectie-atelier "Lutterade" Lindenheuvel-Geleen in 1951*

## Schoenfabrieken



*Schoenfabriek WIM nabij staatsmijn Emma*



*De nieuwe schoenfabriek Emma*

## Chas Macintosh



*De naaizaal van het atelier Chas Macintosh Terwinselen in 1951*



*De naaizaal van het atelier Chas Macintosh Lindenhevel in 1951*

## Melkhuis staatsmijn Maurits



*Het melkhuis van staatsmijn Maurits in 1951*



*Nog een opname van het melkhuis staatsmijn Maurits in 1951*



*Tijdens de jubileumoptocht ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Staatsmijn in 1952 liep in Hoensbroek deze praalwagen van de WIM mee*

## 1958

Instelling van een Personeelsraad bij het fonds met als eerste, door de vakorganisaties en bestuur benoemde, leden: L.J.J. Watervoort, voorzitter, J. Everartz, secretaris en de leden J.A. Kuyer, J.P.H.J. Masthoff, P.J. Mertens, F.J. Otten, mej. H.M.C.



*Tijdens de jubileumfeesten van de Staatsmijnen in 1952 was er in Heerlen ook een tentoonstelling van veiligheidsschoenen die bij de WIM werden gemaakt*



*In Heerlen liep in de jubileumoptocht in 1952 een praalwagen van het fonds mee, ontworpen door Cor Driessen*

Schlössels en H.J.G. Speetjens. De installatie vond plaats op 28 februari.

Ingaande 1 maart 1958 werden drie nieuwe regelingen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden ingevoerd voor mannelijke arbeiders van het fonds, vrouwelijke personeelsleden werkzaam bij de bedrijfskledingwasserij en vrouwelijke personeelsleden die in de kantines werkzaam waren. Ook werd



*Tijdens de jubileumfeesten van de Staatsmijn in 1952 werd ook in de Botanische Tuin Terwinselen een concert verzorgd*

## Tentoonstellingen



*Een stand van het fonds tijdens een verkooptentoonstelling*



*Tentoonstelling van de WIM op de Jaarbeurs in Utrecht in 1956*





*Vergadering van het fondsbestuur op 13 januari 1956. V.l.n.r.: Th.K. Knarren, afdelingschef J.H. Janssen, secretaris L.J.J. Watervoort, voorzitter mr. F.M.J. Jansen, drs. P.M.L. Willemsen, Ir. Ch.A. Bauduin, H. Niemeyer, H.G. Meuffels, Th. Stevens, C.A.F. van Bree, D.W. Lippens, J.H.A. Reijners en G.J.H. Belderok (op de rug gezien).*



*De eerste vergadering van de Personeelsraad van het fonds in 1958. We zien v.l.n.r.: L.J.J. Watervoort, directeur, mr. F.M.J. Jansen, bestuursvoorzitter mej. H.M.C. Schlössels, J.A. Kuyer, J.P.H.J. Masthoff, J. Everartz, H.J.G. Speetjens, P.J. Mertens, F.J. Otten, en G.J.H. Belderok (Sociale Commissie).*

## Voetballen



*Een voetbalwedstrijd van gezellen in 1958*



*Voetbalteam gezellen in 1958*

een begin gemaakt met de invoering van een pensioenregeling.

Op 16 september overleed G.A.H. Bloemen, chef van de Commerciële en Technische Dienst van het fonds. Zijn opvolger werd J.J.H. Debey.

In het verslagjaar kreeg het fonds een arbeiderskantine op de staatsmijn Wilhelmina en de grote kantine op het Centraal Laboratorium in exploitatie. Het aantal bezoeken aan de volksbadhuizen liep opnieuw terug. Dit als gevolg van het feit dat in de nieuw gebouwde huizen, meer dan vroeger, een badgelegenheid aanwezig was.

Het aantal gezellenhuizen kon als gevolg van de verminderde behoefte aan dat soort huisvesting worden teruggebracht tot vier.

De omzet van de betonwarenfabriek en het hoveniersbedrijf daalde aanzienlijk.

Het ateliergebouw in Terwinselen werd verkocht voor een bedrag van 323.000 gulden aan Chas Macintosh.

Het personeelsbestand van het fonds liep door teruggang van de conjunctuur terug met 138 tot 748 personen.

## 1959

Opzegging door het fonds van het beheer van zwembad Ehrenstein. Vanaf 1959 nam de gemeente Kerkrade het zwembad in beheer.

Omzetting van de oude pungelwasserij in een wasserij voor bedrijfskleding in de nabijheid van de staatsmijn Maurits te Geleen. De nieuwe wasserij kwam op 1 juni officieel in bedrijf. Het gebouw kon uit eigen middelen worden gefinancierd.

De conjunctuur verslechterde in Nederland en dat merkte het fonds aan den lijve. Het personeelsbestand daalde van 748 naar 625 personen.

Van de vier gezellenhuizen werden er drie geliquideerd. Het overgrote deel van de bezetting kon door de inzet van het fonds een nieuwe werkkring vinden.

Er kwamen tien nieuwe kantines en zogenaamde uitgifteplaatsen bij, waar koffie en thee werden geschonken.

Ingaande 1 oktober werd de werktijd verkort door het invoeren van een tweede vrije zaterdag.

Oprichting van de stichting "Spaarfonds van het Fonds voor Sociale Instellingen" en uitvoering van deze spaarregeling. De goedkeuring van de overheid was er nog niet.

Ingaande 21 februari sloot ook het laatste gezellenhuis "Egge" in Brunssum de deuren. Hiermee kwam een einde van deze in 1946 begonnen activiteiten van het fonds.

De nieuwe bedrijfskledingwasserij werkte nog beduidend onder haar capaciteit.

In de schoenfabriek werd in de loop van het jaar begonnen met het ontwikkelen van een nieuw fabricageprocedé.

In 1960 had het fonds financiële belangen in de NV Chas Macintosh en de NV Modern & Treebeek.

## 1960

Bij de houtzagerij, het hoveniersbedrijf en de schoenmakerijen was de productie lager dan voorgaande jaren.

In de betonwarenfabriek breidde men het productassortiment uit. Plannen waren er om de technische outillage te moderniseren.

De omzet van de winkels en melkhuizen liep sterk terug als gevolg van de gefaseerde invoering van de vrije zaterdag.

In totaal 238.100 gulden besteedde het fonds aan activiteiten op het gebied van cultuur en ontspanning.

Er werd een kwart miljoen gulden geïnvesteerd in de modernisering van de installaties van schoenfabriek en bedrijfskledingwasserij. De bezetting liep terug van 625 naar 550 personen.

## 1961

Sluiting van de schoenenwinkel te Treebeek en de manufacturenwinkel in Brunssum.

Directeur L.J.J. Watervoort ging ingaande 1 september met pensioen. Als opvolger werd benoemd J.J.H. Debey, chef bedrijven en werkplaatsen.



*Kabelbaan Schutterspark Brunssum in 1954*



*Schutterspark Brunssum 1957*

Ingaande 15 mei werd de vijfdaagse werkweek ingevoerd. Het werken op zaterdag behoorde hiermee tot het verleden.

Het fabricageproces in de schoenfabriek werd verder gemechaniseerd. Ook werd begonnen met de bouw van een nieuwe fabriek met een grotere capaciteit. Door de uitbreiding van het assortiment in de kantines steeg de omzet aanmerkelijk. Om de dalende omzet van de melkhuizen te compenseren werd proeven genomen met verkoopautomaten.

De opvoering van de musical *My fair Lady* in de Heerlense schouwburg was mogelijk door een flinke reductieregeling van het fonds. Tweeduizend



*J.J.H. Debey, directeur 1961-1963*



*Kantine cokesfabriek Emma II in 1957, geëxploiteerd door het fonds*

personeelsleden van de Staatsmijnen bezochten deze musical.

Het aantal bezoeken aan de badhuizen bleef dalen. De bezetting daalde met 33 personen tot 576 personen.

## 1962

Ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de Staatsmijnen werd op verzoek van de Staatsmijnen de organisatie van een wandelsportevenement voor de bedrijfsjeugd uit de EGKS-landen door het fonds georganiseerd.

Diverse modernisering van installaties en gebou-



*Een kijkje in de nieuwe bedrijfskledingwasserij van het fonds in 1957 tegenover de staatsmijn Maurits*

wen konden uit eigen middelen worden gefinancierd.

Directeur Debey nam op het einde van het jaar afscheid. Zijn opvolger werd L.A.J. Crijns.

De ruimere plaatsingsmogelijkheden op de arbeidsmarkt waren onder andere de oorzaak van een personeelstekort bij het fonds. In ontstane vacatures kon slechts in beperkte mate worden voorzien, met name bij de bedrijven en werkplaatsen.

De personeelsterkte daalde van 517 personen begin 1962 naar 496 personen eind 1962.

## 1963

Mannen- en vrouwenarbeid werden vanaf dit jaar gelijk beloond. Ook kwam er een aanvullende kinderbijslag, identiek aan de mijnindustrie. Een voorziening voor tijdelijke aanvullende pensioen-uitkeringen aan gepensioneerde personeelsleden was in voorbereiding.

Voor het eerst kwam de "productie" van de bedrijfskledingwasserij boven de twee miljoen kilogram wasgoed.

In de loop van het jaar kwam een deel van de schoenfabriek in bedrijf. Hiermee kreeg het fonds de beschikking over een moderne en goed uitgeruste fabriek.

De automatisering van de kantineverkoop verliep in stijgende lijn en werd uitgebreid.

Als nieuwe activiteit kwam in 1963 het beheer en de zorg door het fonds voor het ontspanningsoord Steinerbos te Stein van de Staatsmijnen. Het aantal personen dat in 1963 gebruik maakte van de recreatiemogelijkheden van dit Steinerbos was ongeveer 220.000.

Eind 1963 waren er 481 personen in dienst van het fonds.



*L.A.J. Crijns, directeur  
1963-1975*

## 1964

Een belangrijke gebeurtenis voor het fonds was dat vanaf 1 januari de Sociale Werkvoorzienings-regeling van toepassing werd op de bedrijven en werkplaatsen van het fonds. Deze werden ondergebracht in de onafhankelijke Stichting Bedrijven van het Fonds voor Sociale Instellingen (SBF). De overheid stelde het fonds voor de uitvoering van deze wet gelijk aan een gemeente. Tussen bestuur en leiding fonds en SBF bestond een personele unie. Het volledige beheersapparaat van het fonds was mede ten dienste van deze nieuwe stichting werkzaam. Vermogen en financiën waren strikt gescheiden. De werkplaatsen van de WIM en de eigen werkplaatsen van de Staatsmijnen werden in de SBF geïntegreerd.

Ook de werkplaatsen voor minder validen die tot ultimo 1963 rechtstreeks ressorteerden onder het fonds werden met ingang van 1 januari 1964 ondergebracht bij het SBF. Hierbij behoorde ook de zogenaamde ijzerwerkplaats bij de staatsmijn Maurits.

Na de mijnsluitingen konden duizenden ex-mijnwerkers op die manier aan de slag bij het SBF. Deze waren anders tussen wal en schip terechtgekomen. Op maandag 20 januari overleed oud-directeur-secretaris Laurent Watervoort in het Brunssumse ziekenhuis.

Een bedrag van vijftigduizend gulden werd geschonken aan het Spaarfonds voor een verhoging van de oudedagsuitkering aan gepensioneerde personeelsleden.

Het besluit werd genomen om de badhuizen binnen afzienbare tijd te sluiten.

Het aantal verkoopautomaten steeg aanzienlijk. Hiervan waren er ultimo 1964 ongeveer tachtig opgesteld. In enige kantines was het al mogelijk om etenswaren te kopen.

Op 31 december 1964 waren er 465 personen werkzaam bij het fonds.

## 1965

Het beheer van de casino's en de andere verenigingsgebouwen van de Staatsmijnen werd ingaande



*Schoenreparatiewerkplaats bij de staatsmijn Wilhelmina in 1963*

1 juli door het fonds overgenomen. Ook van het nieuw gevormde harmonieorkest van de Staatsmijnen kreeg het fonds het zakelijk beheer toebedeeld.

Steinerbos was ondanks de minder goede zomer goed voor ongeveer een kwart miljoen personen. Dit kwam ook door de investeringen die in dat jaar door het fonds waren gedaan. Het merendeel hiervan bestond uit gezinsleden van Staatsmijnenpersoneel.



*Automaat bij melkhuysje staatsmijn Emma*



*Nieuwe winkel van het fonds bij het SBB in 1963*

Nieuw, spectaculair en zeer succesvol was de organisatie door het fonds van een zogenaamde teenager-show met als grote trekker Cliff Richard en de Shadows in de Eurohal in Valkenburg.

Ook van de Stichting Bedrijven FSI fungeerde het fonds als beheersorgaan. Ten gevolge hiervan werden de personeeldienst en de commerciële afdeling uitgebreid.

De exploitatie van de badhuizen in Terwinselen en Treebeek werd op het einde van het jaar beëindigd. Het personeel kreeg dit jaar een uitkering uit de bedrijfsresultaten toegekend.

In de eerste helft nam de personeelssterkte iets toe.



*Automaten in de kantine van de cokesfabriek Maurits in 1964*



*Afscheid van voorzitter Jansen (midden) in 1965. Bestuurslid Reyners (links) in gesprek met de afscheid nemende voorzitter Jansen. Rechts rijksconsulent C. Bastiaans*



*Groepsfoto bestuur FSI/SBF bij het afscheid voorzitter mr. F.M.J. Jansen in 1965.*

*V.l.n.r.: onbekend, J.H.A. Reyners, L.W. van Leyenhorst, rijksconsulent C. Bastiaans, G.L. van Herpen, directeur L.A.J. Crijns, ir. M.B.J.M. Kneepens, bestuursvoorzitter mr. S.J.H. Huyben, onbekend, J.C. Lowet, voorzitter mr. F.J.M. Jansen, J.H. Janssen, H.G. Meuffels, L.J. Niesten, onbekend, C. de Lange, A.J. Stultjes, drs. M. Scholtes, drs. P.M.L. Willemsen ambtelijk secretaris en P. v.d. Hijden personeelsfunctionaris.*



Op 31 december bedroeg het aantal werknemers 470. Hiervan waren er 218 werkzaam bij het SBF.

## 1966

Overname van de werkplaatsen Maurits (Geleen) en Emma (Treebeek), waar vele jaren medewerkers met een beperking werkzaam waren. Hieruit ontstonden de latere werkplaatsen Maurits, producent van metaalwaren en producten uit recycling kunststoffen. Ook gespecialiseerd in de productie van hulpmiddelen voor gehandicapten.

Voorzitter mr. F.M.J. Jansen (Ansenk) trad af en werd opgevolgd door mr. S.J.H. Huyben.

In het kader van haar werkbezoek aan Zuid-Limburg op 15 september bracht koningin Juliana een bezoek aan de schoenfabriek van SBF. Zij nam daar kennis van hetgeen hier op het gebied van aangepaste werkgelegenheid en revalidatie werd verricht.

De oprichting van het harmonieorkest Staatsmijnen DSM was in 1966 een feit. De kosten bedroegen 35.000 gulden.

Oprichting van de confectiebedrijven Schelsberg te Heerlen en Cortenbos te Stein.

Ook de Stichting van het Algemeen Service Bedrijf (ASB) was in 1966 een feit.

Het Spaarfonds (oudedagsvoorziening) werd ook opengesteld voor vrouwelijke uurloners.

Op cultureel gebied was het fonds direct of indirect goed voor talloze activiteiten. Zo maakten in totaal 32.355 personen gebruik van de mogelijkheid om tegen gereduceerde prijzen toegangskarten te kopen voor schouwvoorstellingen en ander evenementen.

Het SBF kreeg een belangrijke taak en wel de zorg voor vervangende werkgelegenheid voor die personen die door de mijnsluitingen aan ander werk moesten worden geholpen. Dit werd met voortvarendheid aangepakt. Bij de werkplaatsen en bedrijven van het SBF steeg de personeelsbezetting dan ook van 214 naar 568 personen.

## 1967

Ingaande 1 juli werd het beheer van het ontspanningsoord Schutterspark te Brunssum onder het

beheer van het fonds geplaatst. Ook het Ontvangstcentrum Schutterspark kwam onder beheer van het fonds.

Oprichting van het Assemblagebedrijf Bouwberg. Een korte periode werd hier assemblagewerk voor Curver uitgevoerd. Hierna schakelde men over op kabelbomen assembleren voor de auto-industrie.

De activiteiten van het fonds waren voornamelijk gericht op de uitbouw van het SBF. Dat had tot gevolg dat ruim 750 personen extra emplooi vonden bij het SBF.

De inkrimping van het personeelsbestand door de sluiting van de mijnen was ook merkbaar aan de omzet in met name de kantines. Het fonds maakte een begin met een geleidelijke aanpassing van de dienstverlening aan deze gewijzigde omstandigheden.

Onder invloed van de veranderde tijdsomstandigheden werd besloten het beheer van het Casino Emma/Hendrik te Treebeek te beëindigen.

Het personeelsbestand bedroeg op 31 december in totaal 1592 personen.

## 1968

Ook het beheer van het Casino Maurits te Geleen en het Casino Wilhelmina te Terwinselen ging in dit jaar in ander handen over.

Ingaande 1 januari 1968 werd het fondsdienstverband van de bij het SBF tewerk gestelde GSW-ers gewijzigd in een dienstverband met het Sociale Werkvoorzieningsschap Zuid-Oostelijk Limburg te Heerlen.

Het gouden jubileum van het fonds werd op 13 februari herdacht. Naast een viering in eigen kring was er die dag ook een feestelijke bijeenkomst in de Stadsschouwburg van Heerlen. Dit allemaal in aanwezigheid van vele genodigden uit allerlei maatschappelijke geledingen en groeperingen.

De personeelsraad bestond in 1968 tien jaar.

Ook vond dit jaar de opening van de Speelgoedfabriek plaats op het industrieterrein de Beitel te Heerlen, later bedrijf De Beitel. Hier werden ook aluminium ramen en deuren voor tuinbouwkassen

## Bezoek koningin Juliana



*Bezoek koningin Juliana aan schoenfabriek van het fonds in 1966. Links burgemeester Gijzels en rechts bestuursvoorzitter mr. S.J.H. Huyben. Achter mr. S.J.H. Huyben ziet men nog gouverneur van Rooy*



*Bezoek koningin Juliana aan schoenfabriek van het fonds in 1966. Rechts bestuursvoorzitter mr. S.J.H. Huyben*



*Bezoek Ondernemingsraad Staatsmijnen aan confectieatelier Schelsberg van het fonds in 1967. Staand derde van links drs. A.C.J. Rottier, president-directeur van de Staatsmijnen*



*Assemblage Bouwberg Brunssum in 1967*



*Exterieur confectieatelier Schelsberg Heerlen in 1967*



*Interieur confectieatelier Schelsberg Heerlen in 1967*



*Gebouw confectieatelier Cortenbos Stein in 1967*



*Aan het werk in confectieatelier Cortenbos Stein 1967*



*Gebouw assemblagebedrijf Bouwburg Brunssum  
1967*



*Boxpalletfabriek 1967*



*Montageband assemblagebedrijf Bouwburg  
Brunssum in 1967*

## Jubileum FSI 1968



*Aankomst en ontvangst minister B. Roolvink (tweede van links) bij de jubileumviering in 1968. Rechts naast hem burgemeester Gijzels van Heerlen, tweede van rechts bestuursvoorzitter Huyben en geheel rechts directeur Crijns*



*Louis Heylighen aan het woord namens de personeelsraad tijdens de viering van het gouden bestaansfeest van het fonds in 1968*

## Bezoek prins Claus aan schoenfabriek 1969







*Ondernemingsraad fonds in 1969 in tuin kasteel Vaalsbroek. Vl.n.r.: W. Palmen, L. Heylighen, Fr. Hochstenbach (ambtelijk secretaris), A. Mouws, J. Voots, L.A.J. Crijns, directeur, mr. S.J.H. Huyben, voorzitter FSI, drs. M. Scholtes, adjunct-directeur, P. Mertens, J. Everarts, P. v.d. Hijden, personeelschef en F. Otten.*



*Betonwarenfabriek in Brunssum 1969*



*Kunstwerk van Jos Hermans voor de ingang van het gebouw speelgoedfabriek de Beitel in 1969*



*Interieur speelgoedfabriek 1969*



*Het bestuur FSI op de foto in kasteel Vaalsbroek op 4 november 1968 voor of na de 181e vergadering van het fondsbestuur. V.l.n.r. zittend: J.C. Lowet, H.G. Meuffels, mr. S.J.H. Huyben, L.W. van Leyenhorst en L.J. Niesten. Staand v.l.n.r.: C. de Lange, drs. P.M.L. Willemsen, drs. M. Scholtes, G.L. van Herpen, J.J. Slangen, A.J. Stultjes, drs. M.J. Schlösser, L.A.J. Crijns, ir. M.B.J.M. Kneepkens, C. van Venrooy, E.J.M. Dupuits en J.J.G. Haemers.*

gemaakt en in opdracht van het Assemblagebedrijf Bouwberg kabelbomen geassembleerd en getest. De winkel en het melkhuis bij de staatsmijn Maurits werden in de loop van het jaar gesloten.

## 1969

Ingaande 1 januari 1969 trad een in samenstelling en taakstelling gewijzigde Personeelsraad in functie. Met ingang van dezelfde datum werden, met uitzondering van de wasserij, alle bedrijven van het fonds overgedragen aan het SBF.

Op 19 mei werd de nieuwe speelgoedfabriek officieel geopend door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, B. Roolvink. Dat gebeurde door de onthulling van een gedenksteen.

In 1969 voerde het fonds voor eigen rekening of voor gehele of gedeeltelijke rekening van DSM het beheer over het ontspanningsoord Steinerbos, het ontvangstcentrum Vaalsbroek, de Botanische Tuin en het harmonieorkest DSM.

Het hoveniersbedrijf legde dit jaar de uitbreiding van de begraafplaats in Sittard aan.



*Baas Th. Cobben chef werkplaatsen FSI Emma ontving in 1969 een koninklijke onderscheiding, opgespeld door directeur Crijns*



*Interieur speelgoedfabriek de Beitel 1969*

De totale bezetting van fonds en SBF bedroeg ruim 1900 mensen.

## 1970

In 1970 waren de activiteiten van het fonds in hoofdzaak gericht op de dienstverlening aan SBF, het personeel van DSM en het bevorderen van het sociale, culturele en ontspanningsleven in de streek. Begin 1970 werd het ontspanningsoord Schutterspark te Brunssum aan de gemeente Brunssum overgedragen.



*Assemblagebedrijf Bouwberg (ABB)*



*Interieur speelgoedfabriek de Beitel 1969*

Dunlop verkocht het restant van zijn aandelen in Macintosh aan DSM.

De sluiting van de winkel bij staatsmijn Emma was een logisch gevolg van de zich voltooiende mijnsluitingen.

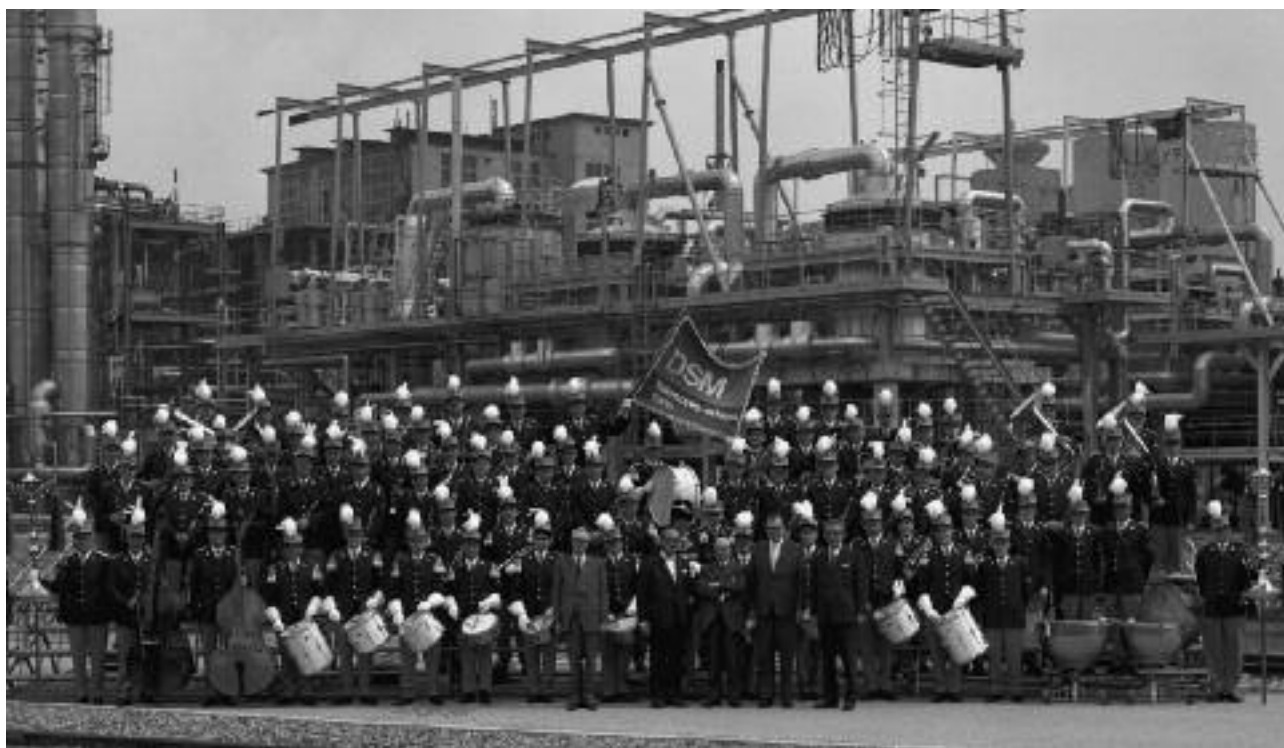
De automatisering bij het kantinewezen werd op grote schaal gerealiseerd.

In 1970 was er een inkrimping van het personeelsbestand bij SBF.

De aangekondigde opheffing van het harmonieorkest DSM kwam hard aan bij cultuurminnend



*Speelgoedauto's maken*



*Het harmonieorkest DSM in vol ornaat op de foto*



*Het harmonieorkest DSM in actie tijdens het WMC Kerkrade in 1966*



*Dirigent Piet Stalmeier van het harmonieorkest DSM*

Limburg. De totale bezetting van fonds en SBF bedroeg 1783 personen.

### 1971

Door de inkrimping van de mijnindustrie ondergingen de activiteiten van het fonds op een aantal punten belangrijke wijzigingen. Sommige werkzaamheden werden geheel of gedeeltelijk opgeheven of afgestoten. Het betekende ook nieuwe activiteiten, zoals de oprichting van de BV Textielverzorging Nedaco en de BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB) te Geleen.

De activiteiten van de ADB bestonden uit de sector hout, stralerij, steigerbouw en de afdeling Producthandling & Procesoperating.

Vanaf 1971 nam het fonds haar intrek in een nieuw hoofdkantoor, gelegen aan de Horizonstraat te Treebeek en dat was aangekocht voor een bedrag van 921.000 gulden. Het was eerste eigen pand na 54 jaar. Alle centrale diensten werden hier ondergebracht.

De winkel nabij de voormalige cokesfabriek Maurits werd ingaande 1 oktober 1971 opgeheven. De verkoop van "burgergoed" in de nog resterende winkel SBB werd eveneens beëindigd.

De automatisering van de koffieverstrekking werd versneld voortgezet. Hierdoor liep het aantal serveersters wel terug van 88 ultimo 1970 tot 64 ultimo 1971.

Begin 1971 volgde opheffing van het harmonieorkest DSM. Het instrumentarium werd overgedragen aan muziekverenigingen in de streek.

### 1972

Maar liefst 536.00 gulden werd in 1972 besteed aan de bevordering van het sociale, culturele en ontspanningsleven in de streek.

ADB en Nedaco hadden last van aanloopmoeilijkheden. Toch steeg het personeelsbestand van beide bedrijven van 129 naar 171 personen.

In 1972 was de koffie- en theevoorzorging voor circa 73% geautomatiseerd. Een jaar eerder was dat nog circa 60%.

### 1973

De Botanische Tuin te Terwinselen werd ingaande 1 april 1973 overgedragen aan de gemeente Kerkrade. Medio 1973 was de verbouwing en uitbreiding van de schoenfabriek voltooid. De productie kon dank zij een nieuw procedé aanmerkelijk worden opgevoerd.

Het SBF behoorde in 1973 tot de grotere sociale werkverbanden in Nederland. Zij handhaafde haar bevredigende positie in het totale WSW-bestel.

Met de sluiting van de staatsmijn Emma in Hoensbroek kwam een einde aan de verzorging door het fonds van het kantinewezen bij de mijnbedrijven van DSM.

Het verdwijnen van de "pungelwas" was merkbaar bij het wasserijbedrijf, de BV Nedaco, die in een moeilijke markt moest opereren.

Besloten werd tot aankoop over te gaan van kasteel Vaalsbroek, eigendom van het Beambtenfonds (BFM).

## Industriële activiteiten



*Aluminiumfabriek op de Beitel in 1970*



*Houtzagerij in 1973*



*Hout zagen in 1985*



*Het gebouw van het Hoveniersbedrijf in Sittard in 1978*



*Installatie nieuwe voorzitter Orgaan van Overleg op 9 april 1975 in Vaalsbroek. V.l.n.r.: A.G. Thoolen, L. Kusters, J. Everartz, J. v.d. Riet, Ch. Dekkers, L.A.J. Crijns, W. Smeets, J. Kerkhofs, W.A. Wittenbernds, drs. M. Scholtes, drs. M.J. Schlösser, P. v.d. Hijden, H. Palmen en J. Voots*



*Bestuur FSI bij het afscheid van directeur Crijns in 1975. Van links naar rechts: Fr. Hochstenbach (secretaris), H.P. Mietus, C.H. (Karel) Jacobs, W. Maessen, C. Bastiaans (rijksconsulent), drs. P.J. de Wit, mr. S.J.H. Huyben (voorzitter), J.M.P. (Jan) Dohmen, L.A.J. Crijns, J.J. Heynen, drs. M. Scholtes, drs. M.J. Schlösser, ir. J.H.A. Span, J.C. (Chris) Kruytzer, C. v. Venrooy, ir. H.W. Schiffelers, P. v.d. Hijden (hoofd Personeel & Sociale Zaken) en P.C. de Klijn*



## 1974

Vanaf 1 januari functioneerde een door de medewerkers gekozen personeelsraad.

Evenals het vorig jaar lag het zwaartepunt van de fondsactiviteiten op het terrein van de dienstverlening aan het SBF en de in Geleen gevestigde dochterondernemingen BV ADB en BV Nedaco.

Na negatieve saldo's in 1972 en 1973 toonde de jaarrekening 1974 weer een batig saldo van 704.000 gulden.

Met financiële hulp van Monumentenzorg werd een aanvang gemaakt met ingrijpende restauratiewerkzaamheden aan het kasteel.

In de loop van het jaar werd de exploitatie van het restaurant van het Steinerbos aan het Streekgewest verpacht.

Op 15 mei 1974 werd kasteel Vaalsbroek officieel eigendom van het fonds.

## 1975

Het wasserijbedrijf van de BV Nedaco werd met ingang van 1 januari 1975 ondergebracht bij de BV ADB.

Ingaande 13 mei 1975 werd de statutaire naam van de "Stichting Fonds voor Sociale Instellingen van de NV Nederlandse Staatsmijnen" gewijzigd in "Stichting Fonds voor Sociale Instellingen".

Ultimo 1975 werkten bij ADB in totaal 209 personen. Hiervan hadden er 183 een dienstverband met het ADB en 26 waren in dienst van DSM of FSI.

Ingaande 31 juli 1975 ging directeur L.A.J. Crijns met pensioen. Hij werd opgevolgd door adjunct-directeur, drs. M. Scholtes.

Van 17 tot en met 28 augustus organiseerde het fonds het bezoek voor de nabestaanden van de verongelukte medewerkers bij de ramp bij Nypro-UK aan Limburg.



*Drs. M. Scholtes,  
directeur 1975-1982*

Steinerbos trok in 1975 ongeveer 45.000 betalende bezoekers. Het nadelig saldo bedroeg 103.000 gulden.

De totale omzet bij de kantinedienst bedroeg in 1975 circa 2,1 miljoen gulden. De exploitatiekosten waren echter circa 3.550.000 gulden. Het grootste gedeelte van het nadelig saldo werd door DSM bijbetaald.

## 1976

Ir. H.W. Schiffelers werd voorzitter van het fonds. Mr. S. Huyben werd benoemd tot erevoorzitter van FSI-SBF.

De restauratie van kasteel Vaalsbroek was nog steeds in volle gang.

Ingaande 1 augustus werden door ADB de wasserijactiviteiten overgedragen aan de "Limburg Lin BV te Geleen".

ADB bleef actief op het terrein van de hout- en metaalbewerking, steigerbouw en isolatiewerkzaamheden.

## 1977

Ingaande 1 april 1977 ging ontspanningsoord Steinerbos in eigendom over naar de gemeente Stein. De dienstverlening aan het DSM-personeel bestond in hoofdzaak in de verzorging van de zeventien bedrijfskantines. Hierin waren 62 personeelsleden van het fonds werkzaam.

## 1978

Op 7 juni werd een nieuw reglement voor het Orgaan van Overleg van het SBF/FSI vastgesteld en goedgekeurd.

Chas Macintosh was in 1978 de grootste confectieonderneming in West-Europa.

Bij de viering van het zeventigjarig bestaan kwam ook een gedenkboek uit.

De aankoop, restauratie en inrichting van kasteel Vaalsbroek vergden ultimo 1978 een bedrag van 7,6 miljoen gulden. De overheidsbijdragen beliepen drie miljoen gulden.

## Bezoeken



*Bezoek staatssecretaris Jan Mertens (derde van rechts) aan de schoenfabriek*



*Bezoek Ondernemingsraad aan fonds 1978. OR-lid Pierre Kilkens toont veel belangstelling. Achter Kilkens zijn te herkennen v.l.n.r. Math Bours, Henk Janssen, Chris Kruytzer en Gerrit Roelofs*



*Bezoek voorzitter Raad van Bestuur DSM, Wim Bogers, in 1980 aan schoenfabriek in gezelschap van directeur Schiffelers (links)*



*Bezoek college van burgemeester en wethouders gemeente Brunssum in 1985 aan de schoenfabriek. In het midden burgemeester Hoogland*

## 1979

De exploitatie van kasteel Vaalsbroek was nog niet dekkend. Het nadelig saldo werd door DSM voor haar rekening genomen. Het fonds kende een voordelig saldo van 334.384 gulden.

## 1980

In de eerste helft van het jaar werd de in 1974 begonnen restauratie van het complex "Kasteel Vaalsbroek" voltooid. De officiële opening van het conferentiecentrum Vaalsbroek vond plaats op 13 juni 1980 en gebeurde door de voorzitter ir. H.W. Schiffelers. Het aantal personen dat gebruik maakte van de mogelijkheden van het conferentiecentrum nam gestaag toe. In 1980 had het fonds tien DSM-kantines in beheer en exploitatie. Dit waren er twee meer dan in 1979. Het jaar 1980 werd afgesloten met een voordelig saldo van 213.217 gulden.

## 1981

De dienstverlening van het fonds aan de stichting SBF, BV ADB en het DSM-personeel kreeg net als voorgaande jaren de benodigde aandacht. Het orderpakket van enige SBF-productiebedrijven stagneerde enigszins. Hier tegenover stond een zodanige toename van het opdrachtenpakket van de dienstverlenende sector dat per saldo het niveau iets steeg boven het niveau van 1980.

Ter bevordering van het sociale, culturele en ontspanningsleven in de regio werden 585.000 gulden beschikbaar gesteld. Dat was 121.000 gulden meer dan in 1980.

De uitbreiding en modernisering van de schoenfabriek vergden het grootste deel van de investeringen van circa 1,5 miljoen gulden. Ook kwam er een nieuw personeelwinkeltje voor de bij de Emma geproduceerde schoenen.

Uit eind 1981 waren er ten behoeve van de kantines en het melkhuis 70 personen werkzaam. Dat waren er zeven minder dan in 1980.

Het totale personeelsbestand groeide met 35 tot 1916 personen.

## 1982

De assemblage van elektrisch bedradingen voor de automobielenindustrie bij het SBF nam aanzienlijk toe. Dit compenseerde ruimschoots de teruggang van werkaanbod bij enkele andere werkgebieden.

De omzet van Conferentiecentrum Kasteel Vaalsbroek nam toe met dertig procent.

Van 247 instellingen en verenigingen werden verzoeken ontvangen voor financiële steun. Hiervan werden er 125 gehonoreerd, omdat zij voldeden aan de normen voor toekenning, namelijk werkzaam in de regio en activiteiten die zich richtten op personen die tot de kring van DSM Limburg BV en FSI/SBF/ADB behoorden. In totaal werd er 610.263 gulden uitgegeven aan individuele hulpverlening, actieve en passieve vrijetijdsbesteding.

Ir. J.M.J. Janssen werd ingaande 31 augustus de nieuwe voorzitter, als opvolger van ir. H.W. Schiffelers, die per 1 november 1982 was benoemd tot directeur van het FSI-SBF.

Ook het bestuur werd ingaande 31 juli aanzienlijk gewijzigd. Diverse vertrekkende leden weer opgevolgd. In totaal 1925 personen waren werkzaam in de gezamenlijke werkgebieden van het fonds.



*Ir. H.W. Schiffelers,  
directeur 1982-1991*

## 1983

Het directiesecretariaat werd begin 1983 door Fr. Hochstenbach overgedragen aan A.C. Dolk. Hochstenbach was vanaf 1968 directiesecretaris als opvolger van drs. P.M.L. Willemsen.

De exploitatie van het complex Vaalsbroek ging steeds beter. Het aandeel van derden bedroeg meer dan de helft van de totale omzet. Van het tekort droeg het fonds 190.00 gulden bij. De rest was voor rekening DSM. Het complex telde twaalf medewerkers.

De capaciteit van de Bouwberg werd vergroot door middel van interne detacheringen, terwijl werk werd uitbesteed aan De Beitel, het ASB te Geleen en aan enige andere WSW-bedrijven.

Het Hoveniersbedrijf SBF ontving een grote order ten behoeve van de groenvoorziening van het nieuwe crematorium in Geleen.

De uitgaven voor sociaal, cultureel en ontspanningswerk waren ongeveer het zelfde als in 1982.

De jaarrekening sloot af met een voordelig saldo van 4.570.00 gulden. Dat werd toegevoegd aan de algemene reserve.

Het totale personeelsbestand bedroeg 1996 medewerkers. Het aantal personeelsleden van SBF steeg met 79 tot 1744 per ultimo dit jaar. Hiervan waren er 1581 in WSW-verband.

## 1984

Het jaar 1984 was een bewogen jaar voor het fonds en het SBF doordat de omvang van de activiteiten fluctueerden en nieuwe ontwikkelingen in gang werden gezet.

Bij Kasteel Vaalsbroek werd een begin gemaakt met commerciële catering aan derden. De renovatie van de vijvers van het kasteelcomplex werd voltooid.

Voor het eerst werd een reductie verstrekt op de toegangsbewijzen van de Wielersesdaagse te Maastricht.

De bijdragen in het kader van de actieve en passieve vrijetijdsbesteding stegen aanmerkelijk naar 217.000 gulden tegen 170.000 gulden in 1983. Dit gold met name voor schouwburgvoorstellingen, verenigings- en festivalactiviteiten. Ook de bijdragen aan abonnementen voor topsportwedstrijden steeg aanzienlijk.

De schoenfabriek Emma produceerde 180.000 paar schoenen. Het bedrijf De Beitel zette in dit jaar circa 1,9 miljoen speelgoedauto's af. De assemblage van aluminium broeikasramen nam ook toe. Draadbomen samenstellen voor de auto-industrie was bij Assemblagebedrijf Bouwberg nog steeds "big business".

Het hoofdkantoor van het fonds aan de Horizon-

straat werd voor een miljoen gulden verbouwd en in maart in bedrijf genomen. In de nieuwe vleugel kwam ook een conferentiekamer.

Het fonds behaalde een boekwinst van 7.5 miljoen gulden door de overdracht van de aandelen ADB aan de FSI Beheersmaatschappij BV. Deze nieuwe vennootschap bundelde de financiële belangen in de BV ADB, de nieuwe BV Vaalsbroek Catering en de BV IPL.

De uitgaven voor het sociaal, cultureel en ontspanningswerk liepen iets terug tot 546.000 gulden.

In de gezamenlijke werkgebieden van het fonds waren ultimo 1984 2012 personen werkzaam.

## 1985

Het fonds droeg haar bedrijfsactiviteiten over aan bovengenoemde FSI Beheersmaatschappij BV. Deze maatschappij beschikte over eigen vermogen en over leenkapitaal en was hierdoor de belangrijkste financieringsbron van de werkmaatschappijen.

In mei werd de aanleg van de groenvoorzieningen rond het crematorium en uitvaartcentrum Nedermaas te Geleen voltooid.

De accommodatie van het kantoor Hoveniersbedrijf op De Beitel werd uitgebreid.

De hoge belasting bij het Assemblagebedrijf Bouwberg en de verhoging van uitbesteding aan collega WSW-bedrijven leidde tot het besluit tot oprichting van de BV Industriële Producties Limburg (IPL). De nieuwe fabriekshal van IPL op het industrieterrein aan de Bouwberg werd op 8 november door burgemeester Hoogland van Brunssum officieel geopend.

Bij de speelgoedfabriek op De Beitel rolden in 1985 1,7 miljoen autootjes van de band en werden er twee miljoen verkocht.

De schoenfabriek werd geconfronteerd met knelpunten in de productie, onder meer als gevolg van een tekort aan personeel. Onder moeilijke omstandigheden en hoge werkdruk werden er toch ongeveer 180.000 paar schoenen vervaardigd.

Een nieuw hoofdkantoor van de ADB werd in Geleen geopend, gelegen aan de Mauritslaan.

In het hoofdkantoor van DSM in Heerlen werd in



*Opening gebouw IPL Brunssum in 1985 door burgemeester Hoogland van de gemeente Brunssum*



*Hoveniers aan het werk in de tuin van kasteel Vaalsbroek*

november de derde personeelswinkel van het ASB geopend.

Eind van het jaar werd begonnen met de bouw van het zogenaamde Moretti-paviljoen bij kasteel Vaalsbroek ten dienste van grotere conferenties en andere bijeenkomsten.

In 1985 waren alle bedrijfsactiviteiten in de FSI Beheersmaatschappij BV gebundeld.

Het resultaat over 1985 werd voor een aanmerkelijk deel bepaald door de boekwinst van 1,5 miljoen gulden op de inbreng van de activa van Vaalsbroek in de BV Vaalsbroek Catering.

De schoenfabriek Emma had te kampen met onderbezetting en een hoog ziekteverzuim. De gestelde productie werd hierdoor niet bereikt. Hierdoor daalde de voorraad.

In verband met hoge productie in ander afdeling en moest de assemblage van kabelbomen worden beperkt tot circa 70% van de productie van vorig jaar. Steeds meer assemblagewerk werd uitbesteed aan ander WSW-bedrijven.

SBF bereikte een omzet van ruim honderd miljoen gulden. In totaal 612.000 gulden werd uitgekeerd aan projecten op sociaal, cultureel en ontspanningswerk.

FSI, SBF, de werkmaatschappijen en het uitbesteed werk waren goed ongeveer 2500 personen werkgelegenheid in Zuid-Limburg.

## 1986

Begin 1986 volgden de ingebruikname en de officiële opening van het Morettipaviljoen in kasteel Vaalsbroek. Ook in 1986 ontwikkelde de FSI Werkmaatschappij BV zich voorspoedig. De productie van draadbomen bij IPL betekende een verdubbeling van de personeelsbezetting met een eigen dienstverband tot 39 personen. Ook het machinepark van IPL werd uitgebreid.

Na een topomzet van in 1985 bereikte de afzet van autominiaturen in 1986 met circa 660.00 stuks een dieptepunt. In verband met deze onderbelasting werden medewerkers van de speelgoedfabriek tijdelijk in andere bedrijven ingezet. Een werkpakket

draadbomen werd overgeheveld van ABB naar de Beitel. ADL werd ondergebracht bij het ASB.

Het veertigjarig bestaan van het Hoveniersbedrijf werd gepast gevierd.

ADB behaalde in 1986 dezelfde omzet als in 1985 en wel ruim dertig miljoen gulden.

Mr. E.J. Rongen werd de nieuwe voorzitter van het fonds.

## 1987

In dit jaar kwam de organisatorisch onderbrenging van de werkplaatsen Maurits bij het Algemeen Service Bedrijf (ASB) tot stand. Hierdoor kon het takenpakket van het ASB worden uitgebreid en de acquisitie voor de werkplaatsen verbeterd.

De cateringactiviteiten voor derden van de BV Vaalsbroek Catering nam onder de naam CaterRent duidelijk toe.

Eind 1987 werd aan het ORA-hotel in Hoensbroek, dat vakanties verzorgde van gehandicapten, een lening verstrekt van 400.000 gulden.

De uitbesteding van werkzaamheden door het ABB werd opgevoerd tot ver in het land. De kantoorruimte van het ABB werd vergroot en er kwam een tijdelijke, gehuurde dependance voor ongeveer 150 medewerkers.

In Treebeek werd een opslagloods van het Hoveniersbedrijf in gebruik genomen.

De afzet van autominiaturen bedroeg ongeveer een miljoen stuks. De voorraden werden verminderd en men ging zich toeleggen op zogenaamde specials en promotiemodellen.

De omzet van ADB steeg met veertien procent. Tot dit resultaat droegen bij de houtzagerij te Brunssum en de palletmakerij in Geleen. De marges stonden onder druk, ook bij de afdeling steigerbouw. De isolatiedienst had in alle opzichten de wind mee. Met de stralerij ging het naar wens. De afdeling "producthandling" breidde verder uit.

## 1988

De maximumcapaciteit bij Conferentiecentrum Vaalsbroek was bereikt. Verdere groei was alleen

mogelijk door uitbreiding van slaap- en vergader-ruimtes in samenwerking met derden.

IPL had geen goed jaar en dat kwam door een daling van de vraag naar kabelbomen.

De schoenfabriek Emma presenteerde meerdere nieuwe modellen.

De omzet van de bedrijfskantines steeg met vijftien procent. In 1987 was dat elf procent.

De viering van het zeventigjarig bestaan van het fonds vond plaats op 8 juni in kasteel Vaalsbroek.

Binnen het SBF werkten 1568 medewerkers met een WSW-dienstverband. Het fonds telde 148 medewerkers. Bij ADB waren 250 medewerkers in dienst en bij IPL waren er dat 100. Verder werkten er 100 medewerkers bij het fonds met een DSM-dienstverband.

De productie van EFSI-toys bij bedrijf De Beitel was in toenemende mate gericht op toepassing als promotion-artikel. Dit vergde wel een grote flexibiliteit in de productie. Het afzetvolume was hierdoor wel kleiner dan in de speelgoedmarkt.

In dezelfde afdeling was de afzet van aluminium assemblage zeer groot en werd ook vergroot.

De service van het ASB aan Macintosh werd dit jaar geheel afgebouwd. De service aan DSM werd echter uitgebreid.

Er werd een begin gemaakt met de restauratie van de voormalige boerderij bij kasteel Vaalsbroek en de bouw van een hotel met vijftig kamers door en voor rekening van derden.

Er werd 1.2 miljoen voor sociaal, cultureel en ontspanningswerk in de regio uitgegeven.

De formele totale bezetting in 1988 was 2265 medewerkers.

## 1989

Ingaande 1 januari werd in de WSW in Nederland de budgetfinanciering ingevoerd. Hierdoor kwam een einde aan de open-eind subsidieregeling, waarbij de overheid, naast de primaire subsidie op loonkosten ook de resterende tekorten voor haar rekening nam.

Het jaar 1989 was een goed jaar voor het fonds. Het

aantal medewerkers nam toe met bijna 200 personen. De kantineactiviteiten vertoonden een flinke stijging van de omzet.

Zoals reeds van het begin van haar bestaan gaf het fonds op drie manieren vorm aan de sociale en culturele belangen van het personeel van DSM Limburg BV en hun gezinsleden en wel het verlenen van individuele hulp en het verstrekken van subsidies op het gebied van welzijnszorg en in het kader van actieve en passieve vrijetijdsbesteding. Het totaal bestede bedrag was 1.126.000 gulden.

Het fonds was nauw betrokken bij de verzelfstandiging van sportvereniging ODS. Ook had het een belangrijk aandeel in de opzet van mogelijke opvangmogelijkheden voor kinderen van DSM-personeel.

Meer dan vierduizend DSM-medewerkers maakten elke dag gebruik van de door het fonds beheerde kantines. Steeds meer werd aandacht besteed aan verantwoorde voeding, een steeds belangrijke middel in de strijd tegen welvaartsziekten.

Ook in het vijfde jaar van haar oprichting zette de gunstige ontwikkeling van de FSI Beheersmaatschappij door. Vooral de groei van het aantal arbeidsplaatsen met 114 personen was opvallend.

De boerderij van Vaalsbroek werd met bijbehorend perceel en watermolen verkocht aan de Bohemen Groep BV. De restauratie was inmiddels voltooid.

Introductie nieuwe collectie bedrijfsveiligheidsschoenen van schoenfabriek Emma.

De afzet werd met tien procent verbeterd.

Het was, mede door de zachte winter, een topjaar voor het hoveniersbedrijf.

In april maakten televisieploegen van de NOS bij ABB opnamen voor het programma "Van gewest tot gewest".

ASB speelde goed in op de sterk toenemend vraag naar dienstverlening bij DSM. De invulling van vacatures leverde steeds meer problemen op.

In december werd begonnen met de verbouwing van de linkervleugel van kasteel Vaalsbroek. Deze verbouwing leverde een tweetal nieuwe vergaderzalen op.



*Schape op de steenberg nabij de staatsmijn Maurits*

ADB kocht een nieuw computersysteem, waarop in de toekomst alle afdelingen zouden worden aangesloten. IPL kende een minder goed jaar. De formele bezetting eind 1989 was 2437 medewerkers.

## 1990

Op 1 januari 1990 werd de exploitatie van het restaurant van DSM Research overgenomen door BV Vaalsbroek Catering. In januari werd ook Hotel Vaalsbroek in gebruik genomen en op 30 maart officieel geopend.

Ook in 1990 leverde het fonds een bijdrage aan de uitbouw van de werkgelegenheid in de regio Zuid-Limburg.

Door nieuwe en moderne gebouwen was het mogelijk binnen het kantinewezen het assortiment, de faciliteiten en de dienstverlening sterk uit te breiden. De winst van ADB daalde licht met name door teruglopende marges bij Audio Visual Services en de afdeling Bedrijfsservice.

In oktober nam ADB de afdeling Bedrijfsfotografie over van DSM Corporate Public Relations. Vanaf nu fungeerden de fotografen als onderdeel van de afdeling Audio Visual Services. Deze laatste afdeling verhuisde begin 1990 naar een pand aan de Mauritslaan te Geleen.

De watertoren op de DSM-locatie Zuid werd geheel verbouwd ten behoeve van de huisvesting van de afdeling Bedrijfsservice.

Conferentiecentrum Vaalsbroek kende een explosieve groei van de omzet. Dat was met name grotendeels te danken aan de samenwerking met de Bohemen Groep.

In de loop van het jaar werd Facility Service Center aan IPL toegevoegd.

In december werd een begin gemaakt met de renovatie van de rechtervleugel van het kasteel.

De verliezen in de sector Productie kabelbomen liepen verder op. Dit was in 1989 ook reeds het geval.

Het aantal verkochte speelgoedautootjes was slechts



vijftig procent van de begroting. Er werden slechts 290.000 stuks verkocht.

ABB had te kampen met onvoldoende werkbelasting, terwijl het Hoveniersbedrijf een gebrek aan capaciteit had.

In verband met het uit bedrijf nemen van een bepaald type bij Volvo Car in Born daalde de omzet van draadbomen zeer sterk. De uitbesteding aan andere WSW-bedrijven verminderde hierdoor ook. In de houtsector van het ASB werd de assemblage van boxpallets overgedragen aan ADB.

De neergaande conjunctuur zorgde voor een bijstelling van de verwachtingen.

De verbouwing van de linkervleugel van kasteel Vaalsbroek werd afgerond.

Start van het "schapenproject" bij DSM, op percelen waar maaien niet mogelijk of ongewenst is, een kudde schapen uitkomst bood. In 1990 graasden op de voormalige steenberg in Geleen 125 schapen. Het hoveniersbedrijf nam dit project onder haar hoede. De totale bezetting van het fonds was 2487 personen.

## 1991

Ingaande 1 januari werd de afdeling CaterRent van BV Vaalsbroek Catering door IPL overgenomen. Het was een bevredigend jaar voor het fonds.

Directeur ir. H.W. (Winand) Schiffelers ging met pensioen. Hij werd benoemd tot erevoorzitter van het fonds. Opvolger ir.

G.I.H. Winants met ingang van 1 maart 1991.

Door de aanloopkosten van het Facility Service Center (FSC) bij IPL BV werd het resultaat van IPL negatief beïnvloed. Deze onderbrenging veroorzaakte een aanloopverlies van 900.000 gulden.

ADB besteedde veel aandacht aan kwaliteitszorg, waardoor enkele



*Ir. G.I.H. Winants,  
directeur 1991-1994*

afdelingen het kwaliteitscertificaat ISO 9002 behaalden.

Eind 1991 werd besloten de capaciteit van de keuken van kasteel Vaalsbroek te vergroten.

Als gevolg van reorganisaties werden twee rayons van het Hoveniersbedrijf opgeheven. De medewerkers werden verdeeld over de resterende rayons.

De verkoop van Emma schoenen bleef achter op de raming. De malaise in de automobiellindustrie was oorzaak van een vermindering van twintig procent in de assemblage van kabelbomen bij ABB. Sanering was hierdoor onvermijdelijk.

Door een te klein opdrachtenpakket en negatieve resultaten moesten de Werkplaatsen Maurits worden gesaneerd. De totale bezetting van het fonds was 2464 personen.

## 1992

Bedrijf De Beitel produceerde alleen nog op order autominiaturen. Binnen de FSI Beheersmaatschappij vond de oprichting plaats van de BV Sociale Eenheid met als doel het uitoefenen van de werkgevers- en managementfunctie voor medewerkers, werkzaam bij FSI en in de diverse onder de FSI Beheersmaatschappij BV ressorterende BV's. Ook voor het SBF werd deze managementfunctie verricht.

Oprichting op 18 december 1992 van BV Facilitair Bedrijf IPL met als werkgebied facilitaire dienstverlening en catering. De werkzaamheden verricht met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1992. Beide activiteiten werden losgemaakt van de BV Industriële Producties Limburg. IPL hield zich alleen nog bezig met kabelboomwerkzaamheden en de naam werd later gewijzigd in BV Brunssumse Industriële Serviceverlening (BIS).

De grote omzetsdaling bij ADB kwam met name door de teleurstellende resultaten bij de houtsector. Besloten werd over te gaan tot een geleidelijke afbouw van de zagerij.

De afdeling Sociale Zaken van het fonds werd tevens verantwoordelijk voor het secretariaat van de stichting ODS.

In 1992 werd 1,23 miljoen gulden besteed aan sociale, culturele- en ontspanningsactiviteiten. In 1991 was dat 1,027 miljoen gulden.

Een contract met DSM Limburg werd afgesloten waardoor het fonds de gehele catering bij de Sociale Eenheid Limburg ging verzorgen.

Bij Vaalsbroek werden de faciliteiten uitgebreid door de bouw van de Vaalsbroekerhof en een technische "upgrading" van de keuken.

FSC gecontracteerd in kantoor Sittard en DSM-laboratoria, MCU en kantoor Sittard 2.

Medio 1992 werd het groenbeheersingsplan in uitvoering genomen met als doel het landschappelijk cultuurhistorisch karakter van het complex Vaalsbroek te herstellen en te behouden. Het financieel resultaat was aanmerkelijk beter dan in 1991. De totale bezetting was 2441 personen.

### 1993

In 1993 volgde de volledige integratie van de Bedrijfskantinedienst in de afdeling CaterRent van BV Facilitair Bedrijf IPL.

Overdracht economisch eigendom gebouwen en bijbehorende terreinen Emma Schoenen van FSI aan SBF.

In het kader van 75 jaar FSI kregen alle medewerkers binnen FSI.SBF een bedrag van honderd gulden netto uitgekeerd. Interne viering op 2 juli in kasteel Vaalsbroek.

Ook werd een donatie gedaan aan de stichting Op den Bies.

Beëindiging bemoeienis van het fonds met de ORA-stichting. Het gebouw ging in de verkoop en wel aan Woningvereniging De Voorzorg. De nieuwe bestemming was een opvangcentrum voor zwervjongeren onder de achttien jaar.

Aankoop door het fonds van de fossielencollectie van de heer Prins, waarna het in bruikleen werd gegeven aan het nog te bouwen museum voor industrie en samenleving, het latere Industrion te Kerkrade.

Het voornemen om de houtzagerij ADB, eigendom van het fonds, te verkopen ging niet door. Uiteindelijk werd deze verhuurd en later gesloopt.

De naam van het Overlegorgaan (OVO) werd ingaande 1 april veranderd in Ondernemingsraad (OR) SBF. De afdeling Kabelbomen werd ondergebracht in de "Structuur NV".

In 1993 zette SBF een belangrijke stap op weg naar de ISO 9001 normering.

Bij het bedrijf De Beitel vond een herschikking van activiteiten plaats. De kabelboomassemblage werd geïntegreerd binnen Assemblagebedrijf Bouwberg en van ASB werd de metaalafdeling overgenomen (Werkplaatsen Maurits).

De fabricage van autominiaturen werd overgedragen aan derden. Overeengekomen werd dat assemblagewerkzaamheden met betrekking tot deze autominiaturen in de toekomst door De Beitel zouden worden uitgevoerd.

Bij Assemblagebedrijf Bouwberg werd in maart de certificering in het kader van ISO 9002 een feit. Ook werd er gestart met de invoering van een integraal zorgsysteem.

De malaise in de automobiellindustrie leidde er toe dat bij ABB voor een korte periode arbeidstijdverkorting moest worden ingevoerd.

Locaties/bedrijven SBF in 1993:

- Directie en Centrale Diensten SBF, Horizonstraat 75, Brunssum
- Emma Schoenen, Horizonstraat 57, Brunssum
- Bedrijf De Beitel, Sourethweg 2, Industrierrein De Beitel, Heerlen
- Hoveniersbedrijf SBF, Sourethweg 2, Industrierrein De Beitel, Heerlen
- Assemblagebedrijf Bouwberg, Boschstraat 25, Brunssum
- ASB, Kerenshofweg 101, Geleen

Het positief exploitatieresultaat SBF van 935.400 gulden was aanmerkelijk beter dan het resultaat van 33.180 gulden in 1992.

### 1994

Ir. A.F.E. Voncken werd de nieuwe directeur van FSI/SBF. Mr. G.J.H.M. Wagemans wordt plaats-

vervangend voorzitter bestuur FSI/SBF. Afscheid werd genomen van Jan Dohmen als hoofd Personeel en Sociale Zaken van het fonds.

## 1995

Vertrek van adjunct-directeur en controller W.N.C. Beckers. Benoeming van J.Th. Sørensen tot Projectmanager SBF Herstructurering Werkvoorziening en tevens lid directie FSI-groep, als opvolger van Beckers.

Samenvoeging tot een ondersteuningsvorm bij het fonds. Integratie van de sociale commissie en de Specifieke Hulpverleningscommissie.

In het kader van wettelijke maatregelen werd de Spaarregeling FSI omgezet in de premiespaarregeling BV Sociale Eenheid FSI en de spaarloonregeling BV Sociale Eenheid FSI. Het negatief resultaat van het fonds was 1.865.000 gulden.

Het bedrijf De Beitel van SBF werd opgeheven. Een aantal werkzaamheden werd gecontinueerd en ingebed in andere onderdelen van de FSI-groep of het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg. Eind maart was deze operatie afgerond.

## 1996

Na ruim vijftientig jaar verhuisden directie en staf FSI in de loop van 1996 van de Horizonstraat in Treebeek naar het kantoor Mauritspark in Geleen. Het oude kantoor werd na een opknapbeurt verhuurd aan Afcent.

Door die verhuizing moest er ook een plek worden gevonden voor het oud directiearchief. Binnen enkele dagen was de verhuizing van dit archief naar het Centraal Archief DSM in Heerlen geregeld.

In april bereikten FSI en de vakbonden een akkoord over de overdracht van de SBF-activiteiten aan Licom NV. Hierbij werden de activiteiten van Emma-schoenen, Hoveniersbedrijf en Assemblage-



*Ir. A.F.E. Voncken,  
directeur 1994-1999*

bedrijf gefaseerd overgedragen aan LICOM NV. Als gevolg hiervan vond een herinrichting van de FSI-groep plaats.

## 1997

M. Weehuizen, directeur IPL, werd benoemd tot directeur Reko. Zijn opvolger werd J. Sørensen.

Op 29 mei 1997 overleed na ziekte ir. H.W. Schiffelers, erevoorzitter van FSI/SBF.

Schiffelers was in het verleden bestuursvoorzitter en directeur van het fonds.

Verkoop voormalig terrein ADB-houtzagerij te Brunssum, eigendom van het fonds, aan de firma Vossenbergh.

## 1998

Met ingang van 1 januari werd mr. E.J. Rongen als voorzitter van het bestuur FSI/SBF opgevolgd door F. Pistorius. Rongen werd door het bestuur benoemd tot erevoorzitter van FSI/SBF.

In het kader van het tachtigjarig bestaan van het fonds werd voor de restauratie van de voormalige steenfabriek Plinthos in Daniken onder voorwaarden een donatie van honderdduizend gulden verleend. Dit werd op 3 oktober symbolisch overhandigd aan de stichting Buitenkans in het bijzijn van vertegenwoordigers van de omliggende gemeenten, de stichting Natuurmonumenten en Landschapspark De Graven.

## 1999

Onderbrenging van de stichting Spaarfonds FSI bij het PVM ingaande 1 januari.

Verkoop oud hoofdkantoor aan de Horizonstraat Treebeek aan een vastgoedmaatschappij.

Ir. A.F.E. Voncken trad af directeur. Hij werd opgevolgd door dr. D.G.S.H. Eeckhout.



*Dr. D. Eeckhout,  
directeur 1999-2002*

## Huisvesting fonds



1



2



3



4



5

1. *Het oude hoofdbureau van de Staatsmijnen in Heerlen*

2. *Het fonds huiste vanaf 1949 aan de Heerlense Stationsstraat in een (school)gebouw dat werd gedeeld met de gemeentelijke Volkscredietbank. Waarschijnlijk in deze oude gemeenteschool*

3. *In 1955 werd een eigen kantoor betrokken in de villa Coriovallum aan de Valkenburgerweg in Heerlen*

4. *Het hoofdgebouw van het fonds aan de Horizonstraat in Treebeek in 1972*

5. *Kantoor Mauritspark II 2000-2002*

6. *Kantoor Mauritspark Geleen, waarin het FSI anno 2009 is gehuisvest*



6

## 2000

Met ingang van 1 januari was de integratie van het hoofdkantoor FSI-ADB een feit.

Besprekingen werden gevoerd met MAECON over het in dienst nemen van medewerkers die hiervoor in aanmerking kwamen. Hiervoor werd een aparte besloten vennootschap van MAECON in het leven geroepen.

Discussie waren er binnen de commissie, bestaande uit mw. H. Breiner-Bosma, J. Barendse, H.J.M. Op den Camp, N. Bronsaer en G.P. van den Anker, over de toekomstige bestuurssamenstelling van de FSI-groep met als resultaat aanpassing van de statuten en het huishoudelijk reglement.

Op 25 september vergaderde het nieuwe, afgeslankte bestuur voor het eerste in de nieuwe samenstelling. De op 1 augustus gewijzigde statuten werden vastgesteld in de vergadering van 18 december 2000. Ook de statuten van de Commissie van Toezicht Stichting Fonds voor Sociale Instellingen werden op dezelfde vergadering van het bestuur op 18 december goedgekeurd. Overlijden oud-directeur L.A.J. Crijs.

## 2001

Tijdens de laatste vergadering van het jaar werd door het bestuur de toekomst van het fonds onder de loep genomen. Aandacht werd besteed aan het beheer van het vermogen, de rechtsopvolging, sociale zaken en de organisatorische plaatsing.

## 2002

Ingaande 1 januari namen als werknemersvertegenwoordigers zitting in het bestuur FSI T.H.C. Tillemans, voorzitter GOR, H.J.M. van den Boorn, secretaris GOR en mw. M.F.M. Breiner-Bosma namens de commissie Sociale Aangelegenheden van de GOR.

Het bestuur bestond verder uit de werkgeversvertegenwoordigers, H. Gotjé, J.Th. Sørensen, en D. Verstegen met F. Pistorius als bestuursvoorzitter. Ambtshalve werd het secretariaat bekleed door J.G.L. Dirix. Hij volgde in die hoedanigheid A.C.

Dolk op, die vanaf begin 1983 het directiesecretariaat heeft gevoerd.

H. Gotjé wordt de nieuwe directeur van het fonds, als opvolger van D. Eeckhout, die gebruik maakte van de PPS-regeling bij DSM.

Het jaar 2002 stond in het teken van de afbouw. Eveneens ingaande 1 januari werden IPL Post en Tekeningenarchief overgedragen aan Océ Facility Services. IPL Service Beheer ging over naar GTI Klimaatcontract BV, terwijl de activiteiten van het FSI Coördinatiebureau BV naar de Stichting ASB gingen. Per 1 juli werden de Warehousing-activiteiten van de BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB) overgedragen aan Logistics Services Wim Bosman Geleen BV.

Ook de personeelsbezetting op het hoofdkantoor van de FSI-groep werd verder afgebouwd. Waar nodig werden bij de uitvoerende werkzaamheden uitzendkrachten ingezet.

## 2003

Mr. J.J. Fransen van de Putte volgde F. Pistorius op als bestuursvoorzitter.

In 2003 vonden er geen bedrijfsactiviteiten meer bij de BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB), de BV Facilitair Bedrijf IPL, het FSI Coördinatiebureau BV.

Als gevolg van deze overdracht van activiteiten daalde het aantal arbeidsplaatsen bij de BV Sociale Eenheid FSI tot nul.

Per 31 december werden door de BV Sociale Eenheid FSI (BV SEF) de verplichtingen inzake de verstrekte inkomensgaranties jegens de ex-medewerkers overgedragen aan de Stichting Fonds voor Sociale Instellingen.

## 2004

Ingaande 1 mei werden het FSI Coördinatie Bureau BV en Industriële Producties Limburg BV officieel opgeheven.

De personeelsbezetting van FSI Beheersmaatschappij en de BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB) was in 2004 geheel afgebouwd.

## Industriële activiteiten



*In 1997 ontving de schoenfabriek EMMA een ISO-certificaat*



*Werkplaatsen Maurits in 1997*



*Een hovenier in actie in 1997*



*Werkplaatsen Maurits in 1997*



*Werkplaatsen Maurits*

De administratie van het fonds werd in maart ondergebracht in de stichting ODS.

Van directiesecretaris J.G.L. Dirix werd in de bestuursvergadering van 19 november 2004 afscheid genomen, vanwege zijn gebruikmaking ingaande 1 januari 2005 van de PPS-regeling bij DSM. Hij werd opgevolgd door J.A.G. Koks.

De voortdurende terugloop van het personeels-



*Fabricage Efsi-toys speelgoedfabriek de Beitel*



*Assemblagebedrijf Bouwberg Brunssum*

bestand had ook effect op het overlegwerk. Het laatste ondernemingsraadslid, tevens secretaris, was J.A.G. Koks. Hierdoor moest de Ondernemingsraad noodgedwongen worden opgeheven.

## 2005

Ingaande 1 november werden de FSI Beheersmaatschappij BV en haar dochterondernemingen de



*Fabricage Efsi-toys speelgoedfabriek de Beitel*

BV Sociale Eenheid FSI en de BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB) geliquideerd.

Er werd afscheid genomen van de bestuursleden H.J.M. van den Boorn en mw. M.F.M. Breiner-Bosma. Nieuwe bestuursleden ingaande 26 april 2005 werden A.A.F.M. Lahaije en M. van de Kuit. Tijdens de vergadering van 26 april werd het overlijden herdacht van Paul van der Hijden, oud-hoofd Personeelszaken en Sociale Aangelegenheden van het fonds, die op 3 februari was overleden.

## 2006

Mr. J.J. Fransen van de Putte verliet wegens pensioen DSM en hierdoor wordt de voorzitterszetel vacant. F.J.A.M. Pistorius kwam terug en vervulde korte tijd het voorzitterschap.

Mw. M.J. Keuzenkamp werd als interim-directeur benoemd, na het plotseling overlijden van directeur H. Gotjé.

## 2007

F. Pistorius ging ook met vervroegd pensioen en trad hierdoor weer af als voorzitter van het bestuur. J.W. Menkveld werd benoemd tot nieuwe statutair-directeur van het fonds.

In het kader van het naderend negentigjarig bestaan van het fonds in 2008 werd besloten de inventarisatie van het directie archief FSI/SBF te voltooien.

## 2008

Ir. J.L. Schneiders, directeur van DSM Nederland, wordt benoemd als bestuursvoorzitter van het fonds. In het jubileumjaar 2008 is de bestuurssamenstelling van het fonds als volgt: J.L. Schneiders, voorzitter, J.W. Dijckmeester, bestuurslid, R.J.M. Zwiers, bestuurslid. T.H.C. Tillemans, bestuurslid, M. van de Kuit, bestuurslid en H.J.M. Tombrock, bestuurslid.

Ter gelegenheid van het negentigjarig bestaan van het fonds werd in samenwerking met Industrien een tentoonstelling over de historie van het fonds ingericht. De tentoonstelling liep van 29 maart tot en met 27 april 2008 en was ieder weekend te bezoeken

in de Loonhal van de voormalige staatsmijn Maurits, het huidige Chemelot-kantoor op de locatie Maurits 1.

Voor de tentoonstelling gaf Industrien diverse objecten uit haar collectie en vitrines in bruikleen en werd informatie aangeleverd en expertise verleend bij het verzorgen van informatiepanelen en de inrichting van de tentoonstelling. Ieder weekend waren gidsen van Industrien aanwezig, die de bezoekers van de tentoonstelling informeerden over het leven en werken van de mijnwerkers. Op zaterdag waren verhalenvertellers van de vereniging Verve uit Brabant aanwezig. Zij brachten met lichaamstaal en mimiek het mijnwerkersverleden tot leven. Elke zondag organiseerde het fonds koffieconcerten voorafgaand aan de tentoonstelling.

Het feestprogramma zag er als volgt uit:

Zaterdag 29 maart

10.00 - 17.00 uur Tentoonstelling

Zondag 30 maart

10.45 uur Officiële opening door  
J.L. Schneiders, voorzitter  
Stichting FSI

11.00 uur Koffieconcert door  
Mannenkoor DSM-SABIC  
m.m.v. Štěpánka Heřmánková,  
sopraan

13.00 uur Tentoonstelling

Zaterdag 5 april

10.00 - 17.00 uur Tentoonstelling

Zondag 6 april

11.00 uur Koffieconcert door Collegium  
Ad Mosam

Kort licht klassiek programma,  
o.a. 'Bauerenkantate' van Bach  
en 'Messiah' van Handel

13.00 uur Tentoonstelling



Zaterdag 12 april  
10.00 - 17.00 uur Tentoonstelling

Zondag 13 april  
11.00 uur Koffieconcert door koper-ensemble van Symphonic Impuls met verteller Chrit Achten, uitvoering muzikaal sprookje Hans en Grietje. Dit programma was zeer geschikt voor kinderen  
13.00 uur Tentoonstelling

Zaterdag 19 april  
10.00 - 17.00 uur Tentoonstelling

Zondag 20 april  
11.00 uur Koffieconcert door Ensemble '88 uit Maastricht  
13.00 uur Tentoonstelling

Zaterdag 26 april  
10.00 - 17.00 uur Tentoonstelling

Zondag 27 april  
11.00 uur Koffieconcert door ensemble van het Limburgs Symfonie Orkest  
13.00 uur Tentoonstelling

In het kader van het negentigjarig bestaan bood het fonds aan de zeventigjarige stichting ODS de afsluiting aan van een geslaagde en zonnige activiteitendag op zondag 8 juni nabij het kasteelcomplex Limbricht.

Anno 2008 zijn de doelstellingen van het fonds:

- Individuele hulpverlening, inclusief leningen
- Subsidieverstrekingen aan verenigingen, organisaties en instellingen
- Inspanningen in de sociaal-culturele ontspanningssfeer



*Huidig bestuur FSI. V.l.n.r.: H.J.M. Tombrock, R.J.M. Zwiers, T.H.C. Tillemans, J.A.G. Koks (secretaris), J.L. Schneiders, M. van de Kuit en J.W. Dijkmeester.*

## Foto's jubileumviering 30 maart 2008



1. Bestuursvoorzitter Jos Schneiders aan het woord
2. Secretaris Jan Koks fungeerde als ceremoniemeester. Links vooraan bestuurslid T.H.C. Tillemans met naast hem directeur W.J. Menkveld, achter hem oud-voorzitter Raad van Bestuur DSM mr. H.B. van Liemt
3. Een sferopname van de talrijk opgekomen genodigden in de loonhal van de voormalige staatsmijn Maurits
4. Het Mannenkoor DSM-SABIC in vol ornaat met links dirigent Wim Schepers
5. Monique Offermans begeleidde het koor op de piano





6



7



8

6. *Jan Koks bedankt het koor voor hun optreden*

7. *Een dankbaar publiek met vele bekende gezichten*

8. *Na afloop was er koffie met gebak*

9. *Vanaf de trap had oud adjunct-directeur Wil Beckers een fraai zicht op de tentoonstelling, verzorgd door het Industrion Kerkrade*

10. *Een woonkamer uit de jaren zestig van de twintigste eeuw was óók op deze tentoonstelling te zien*



9



10

## Bijlagen

### Voorzitters, secretarissen, directeuren en bestuursleden FSI

#### Voorzitters FSI

Mr. dr. W.F.J. Frowein die met ingang van 1 januari 1942 eervol ontslag kreeg als directeur-voorzitter van de Staatsmijnen, trad in verband hiermede tevens als eerste voorzitter van het Fonds. In zijn plaats werd door de directie J. Mous als voorzitter aangewezen. Met ingang van 1 juli 1943 was Mous op last van de bezettingsautoriteiten van zijn functie als adjunct-directeur van de Staatsmijnen ontheven, waardoor hij tijdelijk ophield lid en voorzitter van het bestuur te zijn.

In zijn plaats werd tijdens zijn afwezigheid tot oktober 1944 Ross van Lennep door de directie Staatsmijnen als voorzitter aangewezen.

Mr. dr. W.F.J. Frowein	1918-1942
J. Mous	1942-1943
Dr. ir. D.P. Ross van Lennep	1943-1944
J. Mous	1944-1949
Mr. F.M.J. Jansen (later Ansenk)	1949-1966
Mr. S.J.H. Huyben	1966-1976
Ir. H.W. Schiffelers	1976-1982
Ir. J.M.J. Janssen	1982-1986
Mr. E.J. Rongen	1986-1998
F.J.A.M. Pistorius <i>RA</i>	1998-2003
Mr. J.J. Franssen van de Putte	2003-2006
F.J.A.M. Pistorius <i>RA</i>	2006-2007
Ir. J.L. Schneiders	2008-heden

#### Secretarissen:

Tot 1954 kende het Fonds een secretaris cq. administrateur belast met de dagelijkse gang van zaken. In 1954 werd de heer L.J.J. Watervoort benoemd tot eerste directeur-secretaris en op 22 november 1954 officieel geïnstalleerd. Ingaande 1 december 1955 werd zijn functie gewijzigd in directeur.

L.H. Viegen	1918-1921
A.M.C. Niederer	1921-1923
A. Heintges	1923-1951
Drs. R.C.M. Dekkers	1951-1954
G.J.H. Belderok	1954-1954



*G.J.H. Belderok*

#### Directeur-secretaris:

L.J.J. Watervoort	1954-1955
-------------------	-----------

#### Directeuren:

L.J.J. Watervoort	1955-1961
J.J.H. Debey	1961-1963
L.A.J. Crijns	1963-1975
Drs. M. Scholtes	1975-1982
Ir. H.W. Schiffelers	1982-1991
Ir. G.I.H. Winants	1991-1994
Ir. A.F.E. Voncken	1994-1999
Dr. D.G.S.H. Eeckhout	1999-2002

H. Gotjé 2002-2006  
J.W. Menkveld 2007-2008

### Bestuursleden FSI:

Naam	Woonplaats	Periode
Aarts, Th.	Stein	1953-1955
Anker, G.P. van den	Heerlen	1982-2001
Ansenk, F.M.J.	Meerssen	1942-1965
Baggen, J.L.	Geleen	1984-1984
Bauduin, Ch.A.	Ermelo	1956-1965
Belderok, G.J.H.	Geleen	1956-1962
Bisscheroux, G.H.	Sittard	1992-2001
Boer, de, R.	Schaesberg	1968-1970
Bokhoven, P.H.M. van	Sweikhuizen	1994-2001
Boorn, H.J.M. van den	Maastricht	1991-2005
Bours, H.M.	Elsloo	1982-1991
Bouwens, J.H.	Klein Haasdal	1940-1948
Brans, Th.J.	Stein	1985-1993
Bree, C.A.F. van	Heerlen	1943-1962
Breiner-Bosma, M.F.M.	Hoensbroek	1994-2005
Bronsaer, N.	Geleen	1992-2003
Burg, J.M.	Heerlen	1970-1973
Camp, H.J.M. op den	Stein	1987-2001
Cobben, H.	Hoensbroek	1949-1951
Debey, J.H.	Geleen	1962-1965
Dekker, M. J.J.	Hoensbroek	1937-1938
Derhaag, P.		1921-1922
Dohmen, J.M.P.	Merkelbeek	1969-1981
Dolmans, W.H.	Bunde	1922-1948
Dupuits, E.J.M.	Heerlen	1966-1972
Dijckmeester, J.W.	Voerendaal	2008-heden
Ebben, J.	Treebeek	1934-1937
Eckhout, D.G.S.H.		1994-1999
Fouraschen, K.H.	Maastricht	1943-1947
Frowein, W.F.J.	Eys	1918-1941
Godschalk, L.H.	Simpelveld	1945-1948
Goolen, J.T.J. van	Sittard	1994- . . . .
Gijzen, J.G.		1945
Haemers, J.J.G.	Elsloo	1967-1982
Heiligers, J.		1939-1944
Hemel, G.H.	Brunssum	1957-1966
Hensgens, L.H.		1984-1992

Hensgens, J.P.	Spekholzerheide	1918
Herpen, G.L. van	Amstenrade	1964-1972
Heijnen, J.J.	Hoensbroek	1973-1982
Heutmekers, J.L.	Urmond	1998-2001
Hoogenberg, A.	Brunssum	1962-1964
Houben, J.C.	Stein	1919-1922
Huyben, S.J.H.	Meerssen	1966-1976
Jacobs, C.H.	Hoensbroek	1970-1978
Jansen, F.M.J.	Meerssen	1949-1965
Jansen, H.N.	Geleen	1949-1951
Janssen, J.	Lutterade	1919-1921
Janssen, J.	Stein	1937-1948
Janssen, J.H.	Meerssen	1956-1966
Jetten, N.J.T.	Schinnen	1988-1998
Kerkhof, A.F.	Brunssum	1945-1958
Keuzenkamp, M.J.		2006-2007
Klijn, de P.C.	Geleen	1969-1981
Knarren, Th.K.	Geleen	1952-1960
Kneepkens, M.B.J.M.	Heerlen	1965-1969
Kruchten, van		1922-1926
Kruytzer, J.C.	Vlodrop	1974-1987
Kuit, M. van de	Landgraaf	2005-heden
Lahaije, A.A.F.M	Geleen	2005-2006
Lange, de, C.	Rumpen	1964-1973
Leukel, M.H.	Meerssen	1922-1945
Leyenhorst, L.W. van	Treebeek	1962-1968
Lippens, D.W.	Hoensbroek	1955-1964
Loonen, H.E.	Sittard	1982-1987
Lowet, J.C.		1965-1970
Maassen, W.P.	Linne	1972-1985
Meertens, F.J.	Geleen	1992- . . . .
Menten, J. W.	Lindenheuvel-	
	Geleen	1923-1936
Meuffels, H.G.	Susteren	1949-1968
Mietus, H.P.	Urmond	1972-1982
Mommertz, A.J.	Onderspekholz	1918-1939
Mols, P.J.		1920-1922
Mous, J.	Heerlen	1921-1948
Mulken, J.H. van	Elsloo	1950-1953
Niemeyer, H.	Treebeek	1952-1962
Niesten, L.J.	Vaals	1958-1968
Nievelstein, W.P.	Bingelrade	1984-1992
Notermans, J.G. (J.P.)	Terwinselen	1918-1944



*Bestuurslid H.G. Meuffels 1949-1968*



*Bestuurslid J.H.A. Reyners 1956-1966*

Nijssen, W.	Geleen	1957-1967
Panhuis, H.H in 't.	Grevenbicht	1922-1927
Pantus, A.T.M.	Stein	2000-2003
Quaedackers, W.	Hoensbroek	1918-1925 1927-1934
Reijnders, J.L.	Geleen	1949-1955
Reyners, J.H.A.	Beek	1956-1966
Ross van Lennep, D.P.	Oirsbeek	1943-1944
Rottier, A. C.J.	Heerlen	1949-1955
Roelofs, G.J.	Stein	1978-1991
Rogge, H.H.C.	Heerlen	1982-1984
Rongen, E.J.	Herkenbosch	1976-1998
Rutten, W.	Geleen	1982-1987
Schiffelers, H.W.	Nuth	1974-1982
Schilp, J.P.		1976-1981
Schlösser, M.J.	Kerkrade	1966-1975
Schneiders, J.L.	Landgraaf	2008-heden
Scholtes, H.	Terwinselen	1946-1948
Senden, G.J.	Schinveld	1918-1920
Slangen, J.J.	Amstenrade	1967-1974

Sluijs, F.J. van der	Neerbeek	1982-1994
Sørensen, J.T.	Landgraaf	2000-2006
Span, J.H.A.	Geleen	1969-1976
Stevelmans, J.H.		1918-1920
Stevens, Th.	Kerkrade	1949-1958
Stultjens, A.J.	Simpelveld	1960-1969
Thoman, H.J.		1989-1991
Tillemans, T.H.C.	Brunssum	2000-heden
Tombrock, H.J.M.	Stein	2000-heden
Thijssen, A.H.		1922-1923
Vaessen Th.J.	Puth-Schinnen	1918-1921 1925-1940
Venrooij, M.	Hoensbroek	1938-1943
Venrooij, C van	Hoensbroek- Passart	1968-1984
Verboeket, J.N.H.	Roermond	1968-1969
Verjans, P.N.	Sittard	1927-1942
Verstegen, J.D.M.	Sittard	1998-2003
Voncken, A.F.E.		1988-1999
Voots, J.M.	Munstergeleen	1949



*Ir. J.B. van der Drift, voorzitter WIM 1928-1943*



*Ir. J.P.A. Dresen, voorzitter WIM 1951-1955*

Wagemans, G.J.H.M.		1982-1989
		1994-2002
Wit, P.J. de		1975-1994
Zwiers, R.J.M.	Sittard	2003-heden

**Voorzitters WIM:**

Ir. J.B. van der Drift		1928-1943
Mr. F.M.J. Jansen		1943-1949
Ir. G.C.J. van Tilborg		1949-1951
Ir. J.P.A. Dresen		1951-1955

**Secretarissen WIM:**

A. Heintges		1928-1951
R.C.M. Dekkers		1951-1954
L.J.J. Watervoort		1954-1955

**Leden Commissie tot Beheer WIM:**

Aarts, Th.		1953-1955
Baarslag		1928-1944
Bauduin, Ch.A.		1949-1955

Bouwens		1941-1948
Bree, C.A.F. van		1952-1955
Dolmans		1928-1948
Dresen, J.P.A.		1951-1955
Drift, J.B. van der		1928-1943
Heiligers, J.		1940-1944
Jansen, F.M.J.		1943-1949
Jansen, H.N.		1949-1952
Janssen, J.		1944-1948
Kerkhof, A.F.		1949-1952
Kraaijeveld, F.A.		1928-1955
Lammers		1931-1944
Meuffels, H.G.		1949-1955
Mommertz		1928-1939
Mulken, J.H. van		1952-1953
Quaedackers, W.		1928-1934
Schings, H.		1949-1955
Spanjaard		1928-1930
Stevens, Th.		1949-1955
Tideman, P.G.		1928-1944



*G.A.H. Bloemen, bedrijfsleider WIM*

Verjans, P.N.	1928-1942
Vaessen, Th.	1935-1940



*Mw. J.E.A. Ruwette-van Cleef was eerst werkmeester bij het wasserijbedrijf van het fonds te Geleen. In 1977 deed zij haar intrede als rayonchef Bedrijfskantine-dienst van het fonds op de Loku en Maurits 1 en 2. Zij was de enige vrouwelijke chef op de Lokatie Kunststoffen.*

### **Bedrijfsleiders WIM:**

Eyseren, van  
Verzijl,  
Bloemen, G.A.H.

### **Voorzitters SBF**

Mr. F.M.J. Janssen	1964-1966
Mr. S.J.H. Huyben	1966-1976
Ir. H.W. Schiffelers	1976-1982
Ir. J.M.J. Janssen	1982-1985
Mr. E.J. Rongen	1986-1998
F.J.A.M. Pistorius RA	1998-2003

### **Bestuursleden SBF**

Anker, van den G.P.	1982-2001
Bauduin, Ch.A.	1964-1965
Bisscheroux, G.H.	1992-2000
Boer, de R.	1968-1970
Bokhoven, P.H.M. van	1994-2000
Boorn, H.J.M. van den	1991-2000
Bours, H.M.	1981-1991
Brans, Th.J.	1985-1993
Breiner-Bosma, M.F.M.	1994-2000
Bronsaer, N.	1992-2000
Burg, J.M.	1970-1973
Camp, op den H.J.M.	1987-2001
Debeye, J.J.H.	1964-1965
Dohmen, J.M.P.	1969-1981
Dupuits, E.J.M.	1966-1972
Eeckhout, D.G.S.H.	1994-2002
Haemers, J.J.G.	1967-1982
Hemel, G.H.	1964-1966
Hensgens, L.H.	1984-1992
Herpen, van G.L.	1964-1972
Heijnen, J.J.	1973-1982
Heutmekers, J.L.	1998-2000
Hoogenberg	1962-1964
Huyben, S.J.H.	1965-1975
Jacobs, C.H.	1970-1978
Jansen, F.M.J.	1964-1965
Janssen, J.H.	1964-1966
Jetten, N.J.T.	1988-1998
Klijin, de P.C.	1969-1982



Kneepkens, M.	1965-1969
Kruytzer, J.Chr.	1974-1987
Lange, de C.	1964-1973
Leyenhorst, van L.W.	1964-1968
Lippens, D.W.	1964
Loonen, H.E.	1981-1987
Lowet, J.Chr.	1965-1974
Maassen, W.P.	1972-1985
Meertens, F.J.	1992- . . . .
Meuffels, H.G.	1964-1968
Mietus, H.P.	1972-1982
Niesten, L.J.	1964-1968
Nivelstein, W.P.	1984-1992
Nijssen, W.	1964-1967
Reijners, J.H.A.	1964-1966
Roelofs, G.J.	1978-1991
Rogge, H.H.C.	1982-1984
Rongen, E.J.	1975-1998
Rutten, W.	1982-1987
Schilp, J.P.	1975-1981
Schiffelers, H.W.	1974-1975
Schlösser, M.J.	1966-1975
Slangen, J.J.	1967-1974
Sluijs, van der F.J.	1982-1994
Span, H.J.A.	1969-1975
Stultjes, A.J.	1964-1969
Thoman, H.J.	1989-1991
Venrooij, van C.	1968-1984
Wit, de P.J.	1975-1994
Verboeket, J.N.H.	1968-1969
Voncken, A.F.E.	1988-1999
Wagemans, G.J.H.M.	1982-1989

### **Directeuren SBF**

L.A.J. Crijns	1964-1968
Drs. M. Scholtes	1968-1982
Ir. H.W. Schiffelers	1982-1991
Ir. G.I.H. Winants	1991-1994
Ir. A.F.E. Voncken	1994-1999
Dr. D.G.S.H. Eeckhout	1999-2002

## Persoonsnamenregister

- G.P. van den Anker 92  
F.M.J. Ansenk (alias Jansen) 64  
Chrit Achten 96  
J. Barendse 92  
W.N.C. Beckers 90  
J.S. Bach 95  
G.J.H. Belderok 46, 47  
Bloemen 38, 58  
H.J.M. van den Boorn 92, 95  
J.H. Bovens 7  
Mw. M.F.M. Breiner-Bosma 92, 95  
N. Bronsaer 92  
Bunge 7  
H.J.M. Op den Camp 92  
Cliff Richard 62  
L.A.J. Crijns 61, 80, 92  
J.J.H. Debey 58, 61  
Drs. R.C.M. Dekkers 40, 47  
J.G.L. Dirix 92, 94  
Jan Dohmen 90  
Dolmans 36  
Ir. J.P.A. Dresen 40  
J.W. Dijckmeester 95  
A.C. Dolk 82, 92  
Dr. D.G.S.H. Eeckhout 90, 92  
J. Everartz 54  
Mr. J.J. Fransen van de Putte 92, 95  
Mr. dr. W.F.J. Frowein 7, 18  
H. Gotjé 92, 95  
Handel 95  
A. Heintges 11, 36, 40  
J.P. Hensgens 7  
Burgemeester Hoogland 83  
Štěpánka Heřmánková 95  
Fr. Hochstenbach 82  
Mr. S.J.H. Huyben 64, 80  
Paul van der Hijden 95  
Van Iterson 7  
Mr. F.M.J. Jansen 18, 38, 64  
Ir. J.M.J. Janssen 82  
Mw. M.J. Keuzenkamp 95  
J.A.G. Koks 94  
Kroonprinses en koningin Juliana 15, 64, 65  
M. van de Kuit 95  
J.A. Kuyer 54  
A.A.F.M. Lahaije 95  
Prins Bernhard von Lippe-Biesterfeld 15  
J.P.H.J. Masthoff 54  
J.W. Menkveld 95  
P.J. Mertens 54  
J. Mous 18, 19, 36, 38  
A.M.C. Niederer 10, 11  
F.J. Otten 54  
F. Pistorius 90, 92, 95  
Prins 89  
W. Quaedackers 7  
Mr. E.J. Rongen 85, 90  
B. Roolvink 74  
Ir. D.P. Ross van Lennep 19  
Ir. H.W. Schiffelers 80, 82, 88, 90  
Mej. H.M.C. Schlössels 54  
J.L. Schneiders 5, 95  
Drs. M. Scholtes 80  
G.J. Senden 6, 7  
J.Th. Sørensen 90, 92  
H.J.G. Speetjens 54  
Ir. G.C.J. van Tilborg 40  
T.H.C. Tillemans 92, 95  
H.J.M. Tombrock 95  
D. Verstegen 92  
L.H. Viegen 7, 10  
Ir. A.F.E. Voncken 89, 90  
Mej. v.d. Waart 38  
Mr. G.J.H.M. Wagemans 89  
L.J.J. Watervoort 47, 54, 58, 61  
M. Weehuizen 90  
Koningin Wilhelmina 7, 15, 22  
Drs. P.M.L. Willemsen 82  
Ir. G.I.H. Winants 88  
Notaris Wijnants 7  
R.J.M. Zwiers 95



## Register van plaatsen en zaken

- ABB 85, 86, 88, 89, 90  
 BV Algemene Dienstverlenende Bedrijven (ADB)  
     77, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 95  
 Afcent 90  
 Algemeen Service Bedrijf (ASB)  
     64, 83, 85, 86, 88, 89, 92  
 Amstenrade 31  
 Arbeiderscommissies 7  
 Arbeidsvoorwaarden 50, 54  
 Assemblagebedrijf Bouwberg 64, 74, 83, 89, 90  
 Audio Visual Services 87  
 Automatisering 61, 75, 77  
 Badinrichtingen 15, 16, 19, 36, 38, 58, 61, 62  
 Beambtenfonds (BFM) 77  
 Bedrijfskledingwasserij 31, 50, 54, 58, 61  
 Bedrijfsservice 87  
 De Beitel 64, 83, 85, 86, 88, 89, 90  
 Betonblokken 13  
 Betonwarenfabriek 58, 73  
 Bijenteelt 40  
 Beijers Confectie-ateliers 46  
 Bies, Stichting Op den 89  
 Bioscoop 10, 13  
 Bohemen Groep BV 86, 87  
 Botanische tuin 18, 19, 23, 29, 31, 38, 40, 74, 77  
 Bouwberg 82, 83  
 Broodvoorziening 21, 26, 36  
 Brunssum 11, 15, 18, 19, 21, 26, 31, 34, 38, 40,  
     58, 64, 75, 83, 85, 90  
 BV Brunssumse Industriële Serviceverlening (BIS)  
     88  
 Casino's 61, 64  
 CaterRent 85, 88, 89  
 Centraal Archief DSM 90  
 Centraal Bureau 31  
 Centraal Laboratorium 31, 38, 58  
 Chas Macinosh 36, 38, 46, 52, 58, 75, 80, 86  
 Chemelot-kantoor 95  
 Confectie-atelier Amstenrade 31  
 Curver 64  
 Cokesfabriek Emma 19, 47  
 Cokesfabriek Maurits 38, 77  
 Confectie-ateliers 13, 14, 15, 19, 21, 26, 31, 38  
 Coöperatieve winkels 7, 10, 11, 13, 14, 15, 21, 23,  
     31, 32, 38, 40, 49, 58, 74, 75, 77  
 Cortenbos Stein 64  
 Daniken 90  
 Distributievereniging van de Mijnen 7  
 DSM Research 87  
 DSM Corporate Public Relations 87  
 Dunlop Clothing and Weatherproofs Ltd  
     31, 38, 75  
 EFSI-toys 86  
 EGKS-landen 60  
 Emma / Hendrik 64  
 Eurohal 62  
 Facility Service Center 87, 88, 89  
 FSI Beheersmaatschappij BV 83, 86, 88, 92, 94  
 FSI Coördinatiebureau BV 92  
 Gaarkeukens 11  
 Gemeenschappelijk Sociale  
     Werkvoorzieningsregeling 46  
 Geleen 26, 31, 38, 77, 83, 85, 87, 88, 90  
 GTI Klimaatcontract BV 92  
 Gezellenhuizen 23, 31, 36, 42, 43, 44, 45, 49, 50,  
     58  
 GRO 92  
 De Graal 13  
 Grindgroeve 23  
 Groentenwinkels 49  
 Harmonieorkest 62, 64, 74, 75, 77  
 Heerlen 26, 38, 40, 48, 64, 83  
 Hertenkampen 36  
 Prins Hendriklaan 15  
 Hoensbroek 14, 15, 19, 77, 85  
 Horizonstraat 77, 83, 90  
 Houtzagerijen 15, 23, 38, 58, 85, 88, 90  
 Hoveniersbedrijf 58, 74, 83, 85, 86, 88, 89, 90  
 Industrion 89, 95  
 Invalidenwerkplaatsen 13

- BV IPL 83, 85, 86, 87, 88  
 IPL Service Beheer 92  
 ISO 9001 88, 89  
 ISO 9002 89  
 Kabelbomen 64, 74, 85, 87  
 Kantines 31, 47, 49, 50, 54, 58, 60, 61, 77, 82, 86  
 Kantklossen 40  
 Kathagen 26  
 Kerkrade 38, 77, 87, 88, 89  
 Klei-atelier 15, 18, 19, 21, 31, 34, 38  
 Kleigroeve 13, 23, 26, 38  
 Konijnenfokkerij 19, 36, 38  
 Leningen 96  
 Leyenbroek 50  
 Licom NV 90  
 Lilbosch 49  
 Limbricht 96  
 Limburg Lin BV 80  
 Lindenheuvel 26, 31, 38  
 Logistics Services Wim Bosman Geleen BV 92  
 Lutterade 13, 14, 15, 16, 18, 19, 26, 31  
 Maastricht 83  
 MAECON 92  
 Manufacurenwinkels 11, 58  
 Mater Amabilischool 31, 40  
 Mauritslaan 83, 87  
 Mauritspark 90  
 MCU 89  
 Melkhuizen 12, 14, 15, 19, 21, 31, 38, 47, 49, 53,  
 58, 60, 82  
 Militair Gezag 21  
 Monumentenzorg 80  
 Moretti-paviljoen 85  
 Muziekkorpsen 10, 11, 38  
 My fair Lady 60  
 Stichting Natuurmonumenten en  
 Landschapspark De Graven 90  
 NV Nederlandse Naalden- en Instrumentenfabriek  
 40, 46  
 BV Textielverzorging Nedaco 47, 80  
 Nikema NV 38  
 NOS 86  
 Nuth 21  
 Nypro-UK 80  
 Océ Facility Services 92  
 ODS 86, 88, 94, 96  
 Ondernemingsraad 89  
 Ondersteuningsfonds 11, 94  
 ORA-hotel 85,89  
 Oranje Comité's 23  
 Orgaan van Overleg 80  
 Palletmakerij 85  
 N.V. Nederlandsche Parasinefabrieken 11  
 Pensioenregelingen 58, 61  
 Personeelsraad 50, 54, 64, 74, 80  
 Pey-Echt 49  
 Plinthos Daniken 90  
 Postduivenfokkerij 21, 36  
 Pungelwasserij 31, 38, 50, 58, 77  
 Ravensbosch-Valkenburg 23  
 Regenkledingateliers 15, 21, 31, 38  
 Rietvlechten 11, 12, 13  
 Rumpen 11, 13, 14, 15, 38  
 SBB 21, 31  
 Schapenproject 88  
 Schelsberg 64  
 Schoenenwinkel 58  
 Schoenfabriek Emma 13, 18, 22, 50, 51, 58, 60,  
 64, 77, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 90  
 Schoenreparatiewerkplaats 11, 13, 22  
 Schooltuinen 13, 21  
 Schutterspark 64, 75  
 Schuttersveld 14  
 Sittard 19, 21, 23, 46, 50, 89  
 Slagerij 13, 15  
 Sociale commissie 90  
 Sociale Werkvoorzienings-regeling 61  
 Sociale Werkvoorzieningsschap  
 Zuid-Oostelijk Limburg 64, 90  
 Spaarbank 11  
 Spaarregelingen 50, 58, 61, 64, 90  
 Specifieke Hulpverleningscommissie 90  
 Speelgoedauto's 23, 38, 64, 73, 74, 85, 87, 89  
 Staatsmijn Beatrix 49  
 Staatsmijn Emma 7, 13, 19, 38, 47, 75, 77  
 Staatsmijn Hendrik 7, 10, 38, 47

- Staatsmijn Maurits 5, 11, 13, 15, 31, 38, 50, 53,  
58, 74, 95
- Staatsmijn Wilhelmina 7, 13, 18, 47, 58
- Steenberg 14, 15, 88
- Stein 46, 61, 64, 80
- Steinerbos 15, 41, 61, 62, 74, 80
- Stichting Bedrijven van het Fonds  
voor Sociale Instellingen (SBF) 61
- Streekgewest 80
- Tekeningenarchief 92
- Tentoonstellingen 55
- Terwinselen 14, 15, 18, 21, 31, 38, 40, 58, 62, 64
- Treebeek 13, 14, 15, 16, 19, 46, 62, 64, 77, 85, 90
- Tricotage Ateliers Treebeek 46
- Tricotagefabriek "Modern" te Sittard 46
- Tuinbouwbedrijf 21, 23
- Tuinbouwvereniging, Zuid-Limburgse 49
- Vaalsbroek 74, 77, 80, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89
- BV Vaalsbroek Catering 83, 85, 87, 88
- Vaalsbroekerhof 89
- Vakantiehuiswerk 15, 18, 19, 21, 36
- Valkenburg 62
- Valkenburgerweg 48, 50
- Verenigde Tricotagefabrieken Modern en Treebeek  
58
- Verkoopautomaten 60, 61
- Vertrouwensmannen 50
- Villa Coriovallum 48, 50
- Voedselvoorziening 16, 19
- Voetballen 57
- Volvo Car Born 88
- Firma Vossenbergh 90
- Warehousing-activiteiten 92
- Werkverschaffing aan invalide mijnarbeiders  
der Staatsmijnen (WIM) 11, 14
- Werkplaatsen voor Invalide Mijnerkers (WIM)  
5, 14
- Werkplaatsen Maurits 61, 64, 88, 89
- Wielersdaagse Maastricht 83
- Woningvereniging De Voorzorg 89
- Zadelmakerij 11, 13
- Zandgroeve 13
- Zuid-Limburg 5, 19, 49, 64, 85, 90
- Zweminrichting Ehrenstein 38, 58



## Colofon

”Van sociaal pionier tot cultuursponsor. Kroniek  
Fonds voor Sociale Instellingen 1918-2008”  
is een uitgave van de Stichting FSI

Geleen, 2009

**Tekst en samenstelling:** Harry Strijkers

**Foto's:**

Foto-archief Centraal Archief DSM Heerlen

Directie-archief FSI (Centraal Archief DSM Heerlen)

Foto-archief gemeente Brunssum

Foto's pagina 5, 97 en 98: Fotostudio CL,

Frans Bastings/Jo Houben, Chemelot Research &  
Business Campus, Postbus 18, 6160 MD Geleen

**Druk:** drukkerij econoom bv beek-l.

**Foto pagina 2:**

*Eerste bladzijde oprichtingsakte van het Fonds voor  
Sociale Instellingen*





